

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA PSYCHOLOGIE

Psychický vývoj homosexuálního jedince

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jana Kohoutová

Specializace v pedagogice: Psychologie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jana Miňhová, CSc. - KPS

Plzeň, 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 2018

.....
vlastnoruční podpis

Děkuji především vedoucí mé bakalářské práce Doc. PhDr. Janě Miňhové, CSc. - KPS, za ochotu, vstřícnost, její odborné vedení, poskytnutí odborné literatury, cenných rad a připomínek.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	2
ÚVOD.....	3
1 TEORETICKÁ ČÁST	5
1.1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PROBLEMATIKY SEXUÁLNÍ ORIENTACE	5
1.2 DESKRIKCE ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE	5
1.3 HOMOSEXUALITA V HISTORII	7
1.4 ETIOLOGIE HOMOSEXUALITY.....	9
1.5 HOMOSEXUALITA V SOCIÁLNÍM PROSTŘEDÍ	10
1.6 DRUHY HOMOSEXUÁLNÍHO ŽIVOTA.....	11
1.7 LEGISLATIVNÍ RÁMEC HOMOSEXUALITY V ČR	11
1.8 RODINA A JEJÍ PREFERENCE V PROCESU KONTEXTUALIZACE HARMONICKÉHO PSYCHOLOGICKÉHO VÝVOJE HOMOSEXUÁLNÍHO JEDINCE	14
1.9 DESKRIKCE PSYCHICKÝCH POTŘEB DÍTĚTE V KONTEXTU MATĚJČKA.....	15
2 PRAKTICKÁ ČÁST.....	16
2.1 CHARAKTERISTIKA EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ A CÍLE	16
2.2 METODY A METODIKA EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ	16
2.2.1 Úkoly kvalitativního šetření.....	18
2.2.2 úkoly kvantitativního šetření.....	18
2.3 ANALÝZA VÝSLEDKŮ EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ	19
2.3.1 Interpretace kvalitativního šetření, případové studie (kazuistiky) homosexuálů	19
2.3.2 interpretace dat kvantitativního šetření.....	24
3 SHRNUÍ A DISKUSE	39
4 ZÁVĚR	41
RESUMÉ.....	43
SEZNAM LITERATURY	45
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	I
PŘÍLOHY	II

SEZNAM ZKRATEK

SOHO	Sdružení organizací homosexuálních občanů Československé federativní republiky.
SOŠ a SOU	Střední odborná škola a střední odborné učiliště
NMS	Agentura pro výzkum trhu
WHO	World Health Organization, Světová zdravotnická organizace

ÚVOD

Pro téma bakalářské práce „*Psychický vývoj homosexuálního jedince*“ jsem se rozhodla z několika důvodů. Prvotním impulsem byly zajímavé přednášky zaměřené na aktuální problematiku homosexuality v celkovém kontextu různých odborných přístupů a pohledů a staly se motivačním stimulem pro další studium šetřené problematiky.

Dalším neméně podstatným impulsem byla skutečnost, že považuji problematiku sexuální orientace jedince, homosexualitu, i v kontextu dnešní moderní společnosti za okrajové citlivé téma, které je mnohdy tabuizováno, nesplňuje společenské normy a je ovlivněno náboženstvím, legislativou, výchovou, ale i předsudky.

V neposlední řadě k výběru tématu bakalářské práce přispěla i skutečnost, že ve svém okolí v rámci vzájemných interakcí se setkávám s lidmi, kterých se sledovaná problematika osobně týká a zažívají různé reakce okolí i stereotypní přístup.

V bakalářské práci poukazuji na specifika psychického vývoje homosexuálního jedince v jeho přirozeném sociálním prostředí, rodině, společenské skupině, společnosti s cílem monitorovat, jak je homosexualita vnímána v užší i širší společenské rovině, popsat její akceptaci v regionu i v celé společnosti.

Teoretická východiska práce vycházejí především ze studia odborné literatury řady renomovaných a uznávaných autorů s cílem porovnat odborné názory na sledovanou problematiku. Dalším, neméně podstatným záměrem teoretické části práce je deskripce stěžejních odborných termínů a jejich komparace s reálným životem homosexuálního jedince.

V empirické části šetřené práce je uplatněna kvalitativní i kvantitativní metoda s cílem využít kombinovaného šetření pro získání co nejširšího spektra dat k určení relevantních výsledků.

V kvalitativní rovině šetření jsou analyzovány tři konkrétní kazuistiky (případové studie) homosexuálů, na kterých demonstruji zlomové okamžiky psychického vývoje člověka s odlišnou sexuální orientací s cílem zjistit, jak se odlišnost projevuje v jednotlivých životních etapách psychického vývoje a posoudit, jak homosexuálové vnímají, prožívají a implementují jednotlivé životní etapy.

V průběhu kvantitativního šetření jsem sestavila dotazník s cílem porovnat postoje a názory širšího spektra veřejnosti na problematiku homosexuality. Kvantitativní šetření obsahově navazuje na kvalitativní šetření s úmyslem porovnat získaná data a vyhodnotit co nejrelevantnější výsledek šetřené problematiky.

Bakalářskou prací bych chtěla přispět k liberálnímu, objektivnímu pohledu na problematiku homosexuality s cílem zmírnit negativní názory veřejnosti, které se mnohde předávají z generace na generaci, a tím mohou poškodit i zdravý psychický vývoj homosexuálního jedince.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PROBLEMATIKY SEXUÁLNÍ ORIENTACE

Problematika homosexuality se přímo nebo nepřímo dotýká každého člověka, nelze ji vytěsnit, škrtnout nebo se tvářit, že neexistuje anebo se týká někoho jiného. Homosexualita existuje a je nutné zaujmout k této problematice nějaký postoj. Pro vytvoření si co nejobektivnějšího názoru, stanoviska, přístupu je nezbytné znát různé teorie a názory, nepropadat do stereotypů, neodsuzovat, ale přijmout skutečnost racionálně a objektivně. K tomu přispívá i odborná veřejnost a literatura.

1.2 DESKRIPTIVE ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

V minulosti se můžeme v řadě odborných publikací dočíst, že homosexualita je stav, který se dá během života vypěstovat. V současné době již odborníci od tohoto názoru upouštějí a přiklání se k variantě, že homosexuální či heterosexuální orientace může být i vrozená. Homosexualita není nemoc, je to orientace člověka, který v průběhu svého vývojového období zjistil, že jeho projev sexuality je odlišný od projevů, které společnost považuje za normu a „normální“.

Hartl, Hartlová (2000, s. 194), popisují homosexualitu jako pohlavní náklonnost k osobám stejného pohlaví, kterou většina odborníků dělí na homosexualitu vrozenou nebo získanou fixací na osobu v raném dětství, nebo nevhodnými vlivy v dospívání. Z psychologického hlediska je homosexualita za poruchu považována pouze v situaci, kdy se jedinec není schopen s touto sexuální orientací vyrovnat, chce ji změnit. *„Některé morfologické výzkumy naznačují, že u homosexuálního jedince se situací ovlivňuje množství buněk, sexuálně dimorfních jader v hypotalamu, které ovlivňují sexuální chování, je až dvakrát vyšší u heterosexuálních mužů ve srovnání se ženami, transsexuály a homosexuály. Pochybnosti zůstávají v určení, co je příčina a co následek.“* (Hartl, Hartlová, 2000, s. 194)

Janošová uvádí, že *„homosexualitou rozumíme trvalou citovou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nezvolený stav, charakterizovaný tím, že jeho nositel je pohlavně přitahován a vzrušován převážně či výlučně osobami stejného pohlaví.“* (Janošová, 2000, s. 13)

Jandourek definuje homosexualitu jako náklonnost k osobám stejného pohlaví. V ženském pohledu ji nazývá lesbickou láskou - lesbismus. Zdůrazňuje, že se pojem homosexualita nesmí zaměňovat s pederastií¹, pedofilií² nebo historickou efebofilií³ v antice. (Jandourek, 2012, s. 100)

Předkládaní autoři se při vymezení základní terminologie homosexuality v celkové interpretaci a diskursu shodují, rozdílnost v názorech můžeme zaznamenat při interpretaci vzniku homosexuality, což dokladuje další kapitola.

Při studiu problematiky homosexuality je nezbytné připomenout některé termíny, které laická veřejnost mnohdy chybně interpretuje, a tím přispívá pejorativnímu vnímání homosexuality:

- bisexuál, bisexuálka – jedinci, kteří pociťují pohlavní náklonnost k oběma pohlavím,
- bisexualita – pohlaví obojetnost, současné zaměření u téhož jedince, která často bývá ne zcela vyhraněná nebo neakceptovaná,
- dimorfismus – pohlavní dvoutvárnost, můžeme interpretovat jako rozdílné znaky mezi pohlavími (samec se liší od samice),
- egodystonní homosexualita - člověk orientaci odmítá, dochází k rozporu se sebou samým, vnitřně touží po heterosexuální adaptaci, nedokáže před sebou samým nebo okolí svou orientaci přiznat, vnitřní stav často přispívá ke vzniku depresí, které mohou vést až k bilančním sebevraždám, které se stávají pro okolí nepochopitelné,
- egosyntonní homosexualita - jedinec je se svoji orientací ztotožněn, vyrovnán, nečiní mu potíže ji vůči okolí přiznat,
- gay – označení pro homosexuála, převzato z angličtiny, kde vyjadřuje „veselý“, často se obecně užívá pro muže i ženy, častěji však pro muže,
- heterosexuál - jedinec, který je sexuálně i citově váben osobami opačného pohlaví, někdy může vykazovat myšlenky i na sex s osobami stejného pohlaví, dominantní zájem o osoby opačného pohlaví je prvořadý,
- homofobie – strach z homosexuality, nenávisť k homosexuálním lidem,
- lesbismus – pohlavní chování projevující se sexuálním aktem mezi ženami, původ slova odvozen z řeckého ostrova Lesbos, kde žila v 6. stol. před Kristem slavná starověká básnířka Sapphó⁴,

¹ pederastie - homosexuální vztah muže k chlapci

² pedofilie - heterosexuální vztah k dětem

³ historická efebofilie - společensky tolerovaná náklonnost mužů ke krásným chlapcům

⁴ Sapphó – starověká básnířka, nejznámější představitelka starověké lyriky, na ostrově Lesbos založila školu pro dívky ze šlechtických rodin, se kterými ji pojilo hluboké přátelství, láska, dokonce až vášeň, kterou vyjadřovala svými básněmi.

- lesba – žena, kterou sexuálně přitahují jiné ženy, homosexuální ženy často vnímají toto označení jako výsměch, urážku nebo nadávku.

1.3 HOMOSEXUALITA V HISTORII

Z historického pohledu se hodnocení homosexuality měnilo podle kulturního i společenského hlediska, ke změnám vnímání dochází dodnes. Stott zmiňuje, že homosexuální problematika je zmiňována již v Bibli a argumentuje, že není vždy odsuzována, jak je často církevními kazateli interpretováno. (Stott, 1998, s. 20)

Starověká kultura se o homosexualitě zmiňuje jako o výstřednosti, rozmaru, není vždy tolerována. Zřejmě nejstarší záznamy o homosexuálním chování nacházíme ve starověkém Egyptě, Čína pohlížela v historii na homosexualitu jako aktivitu, která plýtvá mužskou energií.

Brzek, Pondělíčková (1992, s. 34) popisují Staré Řecko jako jedinou z historicky dokladovaných společností, která toleruje homosexualitu a považuje ji za stadium výchovy muže. Platón⁵, sice v pozdějších spisech homosexualitu odsuzoval, přesto ve svém díle Symposion vyzdvihuje chlapeckou krásu jako inspiraci, z níž může filosof dosáhnout oné vytoužené idey dobra.

Dochované písemné záznamy odkazují na Starověké Řecko, kde byla homosexualita tolerována, Dórové ve svých rituálech věřili, že dospělý muž při pohlavním styku s chlapcem mu předává mužnost, sílu a dospělost. Lásku k mladým chlapcům je nazývána pederastie⁶. V době starověkého Řecka se homosexuální výjevy objevují i v umění – sochařství, malířství, jak dokladuje příloha č. 1. Tolerována však byla homosexualita mužů, písemné zmínky o homosexualitě žen, jsou pouze okrajové, žena nebyla ve Starém Řecku považována za právoplatného člena společnosti.

Starověký Řím je pro toleranci homosexuality příznačný, ve vybraných kruzích ji označovali jako módní záležitost, je známo, že římscí vojevůdci si vydržovali milence. Postupně se však tolerance k homosexualitě vytrácí.

⁵ Platón – filosof, žák Sokrata, vlastním jménem Aristoklés, narozen roku 427 př. n. l. ve význačné bohaté rodině v Aténách, zajímal se především o pojetí duše.

⁶ Pederastie – v historickém pohledu Řecka jde o vztah mezi učitelem – starším mužem (erastem - milovníkem) a jinochem (eromenem - milovaným), v současné terminologii termín označuje, že o pohlavní úchylku charakterizovanou homosexuálním vztahem k malým chlapcům.

Ve středověku je již homosexualita odmítána, i když stále existuje. Ve společnosti je dokonce trestána upálením. Křesťanství homosexualitou opovrhne. (Brzek, Pondělíčková, 1992, s. 105)

Osvícenství přináší opět uvolnění, částečně dochází k návratu k antickým tradicím a myšlenkám, je preferována krása, umění a literatura, sexualita je považována jako přirozená součást života. V Čechách Josef II v zákoně z roku 1787 snižuje trestní odpovědnost za homosexuální praktiky „pouze“ na vězení, tento pohled je v českých zemích až do konce monarchie.

Nutné je v historickém kontextu pohledu na homosexualitu podotknout, že více je vždy zmiňována sexuální orientace u mužů než u žen, tento fakt je zřejmě v postavení ženy v tehdejší společnosti.

V devatenáctém a dvacátém století je sice homosexualita považována za zvrácenost, ale postupně se projevují snahy považovat ji za rovnocennou sexuální orientaci. Zákon z roku 1852 sice popisuje homosexualitu jako smilstvo proti přirozenosti, ale je naštěstí roku 1950 změněn.

Ve dvacátém století bylo z počátku na homosexualitu pohlíženo jako na nemoc, druhá světová válka byla pro homosexuály opět těžkým obdobím, byli posíláni do koncentračních táborů.

Zlomovým rokem pro homosexuály byl rok 1961, který novým trestním zákonem zrušil trestnost homosexuality u osob starších 18 let. Komunistická sféra byla pro homosexuální osoby znovu těžkým obdobím, docházelo k posměchu a vytěšňování této skupiny na okraj společnosti, tento trend je v podvědomí veřejnosti zakořeněn dosud. Rok 1989 přinesl zásadní zlom i pro vnímání homosexuality, vzniká sdružení pro homosexuální jedince a můžeme konstatovat, že začíná nová etapa života homosexuálů. (Janošová, 2000, s. 27 -28)

S příchodem svobody se ulevilo i homosexuálům, v roce 1990 bylo v Brně založeno Sdružení organizací homosexuálních občanů, tehdy ještě Československé republiky (SOHO). Sdružení si kladlo za hlavní cíl apelovat na zákonodárce, aby vytvořili legislativní rámec, který by vytvořil ucelenou koncepci práv homosexuálních občanů vycházející z Listiny

základních lidských práv a svobod. Po rozpadu Československé republiky zůstává sdružení činné pouze na území České republiky, nese název Gay iniciativa, činnost ukončuje v roce 2006 prohlášením, že veškeré úkoly splnilo. Legislativní rámec homosexuality determinuje samostatná kapitola bakalářské práce.

1.4 ETIOLOGIE HOMOSEXUALITY

Příčiny vzniku homosexuality jsou neustále předmětem vědeckých i lékařských bádání. Ani v současné době se odborníci neshodují ve vymezení jednoznačné odpovědi. Teorie, které analyzují vznik homosexuality, přinášejí různorodé odpovědi, některé hypotézy jsou souhlasné, jiné si oponují.

Lékaři a vědci se často shodují v názoru, že vznik homosexuality je ovlivněn celou řadou činitelů. Genetický faktor je považován za jeden z vlivů, kdy je homosexuální zatížení přičítáno více z matčiny strany než otcovy. Janošová uvádí, že sledováním pohlavních chromozomů bylo prokázáno, že na chromozomu X je vyšší pravděpodobnost výskytu genů odpovědných za homosexuální orientaci. Výzkum prokázal, že u homosexuálních mužů, u nichž byla prokázána jistá shoda těchto genů, které byly zaznamenány v příbuzenské linii z matčiny strany, narodili se homosexuálně orientovaní jedinci. (Janošová, 2000, s. 26)

Zvěřina věnuje pozornost vlivům neuroendokrinním, především působení produkce žláz s vnitřní sekrecí, popisuje, že již v průběhu nitroděložního vývoje lze prokázat, že lidský zárodek nese genetické elementární faktory obojího pohlaví. Vnitřní genitál se sexuálně diferencuje zřejmě ve druhém a třetím měsíci těhotenství, genitál zevní se stanovuje okolo čtvrtého měsíce. K utváření sexuální diference centrálního nervového systému dochází především v rozmezí čtvrtého až šestého měsíce v příslušných centrech mezimozku. (Zvěřina, 1991, s. 278)

Janošová popisuje, že některé novější hypotézy se přiklánějí k názoru, že homosexualitu ovlivňuje odlišná reakce sexuálních center mezimozku na testosteron.

Dalšími faktory, které někteří autoři připouštějí, je vedle nerovnovážného hormonálního přísunu při vývoji mozku je vliv dalších činitelů, například toxické látky, stres. (Janošová, 2000, s. 27 – 28)

Souhrnně lze konstatovat, že stěžejní roli při vzniku sexuální orientace mají biologické faktory, ať již genetické, nebo hormonální z nitroděložního období. Psychologické vlivy se do vývoje odrážejí především během raného dětství.

1.5 HOMOSEXUALITA V SOCIÁLNÍM PROSTŘEDÍ

Každý člověk se po celou dobu svého života nalézá v určitém sociálním prostředí, které může být příjemné, přirozené nebo i vynucené. V každém sociálním prostředí by neměla být opomíjena jedinečnost každého člověka. Každý jedinec si zaslouží bezmezný přijetí, péči, sounáležitost, úctu a důstojnost, pro člověka s homosexualitou platí tyto priority snad ještě více než pro lidi v běžné populaci. Životní rituály homosexuálních lidí vycházejí z jejich dosavadního způsobu života, rodinných tradic a přijetí. Každý jedinec má právo řídit svůj život, na respektování a uznání jedinečnosti. Samotný fakt, že si osoba uvědomí určitou odlišnost od „normy“, je zátěžovou životní situací, se kterou se člověk musí vyrovnat. Odborná literatura interpretuje tento proces jako Coming Out⁷.

Coming out

V životě každého člověka dochází k situacím, kdy je nutné vystoupit, svěřit se svými vnitřními pocity, zažít svůj coming out. Zvláště u člověka, který si není jistý svou sexuální orientací je coming out období, kdy začíná vnímat svou identitu, její specifika a to i když neodpovídají „normě“. Rozhodným obdobím pro proces uvědomování je puberta a následující období adolescence. Přiznat sám sobě i okolí svou odlišnou orientaci není jednoduché, Janošová popisuje dvě fáze, kterými jedinec prochází:

Vnitřní fáze:

- precoming out - člověk si svou odlišnost uvědomuje, ale nedokáže ji vyjádřit,
- vlastní coming out – jedinec dá své odlišnosti jméno, sexuální identitu může nejprve odmítat, ale po určité době ji přizná sám sobě a posléze i okolí.

Vnější fáze:

- fáze explorace – dochází k navozování prvních sexuálních vztahů a experimentování,

⁷ Coming Out - dle profesora Kohoutka jde o vystoupení, svěření se, prozrazení, odkrytí dosud skrývané pravdy, přiznání k odchylné sexuální orientaci.

- fáze partnerství – dochází ke vzniku trvalejších partnerských a sexuálních vztahů, které uspokojují celkové citové potřeby jedince,
- fáze integrace – hodnotová orientace, přijetí role jedince ve vnějším světě, integrace osobnosti.

Jednotlivé fáze nemají vyhraněnou formu, mohou se vzájemně prostupovat, nebo může i některá abstinovat, což může mít negativní dopad na harmonický rozvoj osobnosti. (Janošová, 2000, s. 21)

1.6 DRUHY HOMOSEXUÁLNÍHO ŽIVOTA

Lidé s homosexualitou volí ve svém životě různé modely homosexuálního života. Janošová definuje:

- variantu celibátu – homosexuální člověk, většinou člen církví nebo náboženských organizací, se rozhodne žít pohlavní zdrženlivostí,
- varianta manželství - homosexuální jedinec vstupuje do manželství a svou orientaci tají. Odborníci takovéto manželství nedoporučují, pokud se člověk pro tuto variantu rozhodne, měl by partnerovi sdělit pravdu. Homosexuální ženy vstupují do manželství častěji, stimuluje je především touha po dítěti, po jejím naplnění často manželství opouštějí. Někdy mluvíme o zvláštním jevu „*krycích manželstvích*“ ta uzavírají gayové a lesbičky z důvodu, aby se nevymykali normalitě,
- varianta homosexuálního partnerství – homosexuální pár má stále ve společnosti nižší společenskou prestiž a uznání, přesto tito lidé mohou žít v harmonickém partnerském svazku. (Janošová, 2000, s. 52 - 63)

Partnerské soužití homosexuálů se vyznačuje specifiky, která mají odlišné prvky implementace než heterosexuální dvojice. Společensko-právní uznání je stále postaveno na okraj společnosti, homosexuální partneři musí čelit mnohým tlakům ze stran různých společenských skupin. I když již uplynulo téměř čtvrt století od uvolnění a získání svobodného způsobu projevu homosexuální orientace, jsou stále považováni lidé, kteří zvolí tento způsob partnerství, jako odlišní, vymykající se konvenčním modelům, extravagantní a mnohdy i nebezpeční. Pro zlepšení kvality života homosexuálních párů je nutné zdokonalovat legislativní zákon, který reflektuje potřeby této sociální skupiny i optimální podmínky registrovaného partnerství.

1.7 LEGISLATIVNÍ RÁMEC HOMOSEXUALITY V ČR

Po roce 1989 došlo v České republice k významnému zlomu v postavení homosexuálů ve společnosti. V roce 1993 Světová zdravotnická organizace (WHO) vyřadila

homosexualitu s Mezinárodní klasifikace nemocí. K posunu pohledu na homosexualitu jako na nemoc došlo i ve veřejném mínění, jak deklaroval i výzkum sexuologů Petra Weisse a Jaroslava Zvěřiny v letech 1993 a 1998. Ze získaných odpovědí vyplynulo, že respondenti mají k problematice homosexuality liberálnější postoj než za totality. Z celkového počtu 100% dotázaných považuje homosexualitu za nemoc jen 8% mužů a 4% žen. Na základě sebraných dat se Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO) v ČR rozhodlo prosadit registrované partnerství homosexuálů. V roce 1995 SOHO kontaktovalo prezidenta Václava Havla i tehdejšího předsedu vlády Václava Klause a požádalo o podporu registrovaného partnerství a jeho začlenění do občanského zákoníku zákona o rodině, první pokus nenašel u zákonodárců kladné odezvy, byl zamítnut. Druhý pokus předložila roku 1997 skupina poslanců (Rujbrová, Gavlasová, Zvěřina), která prosazovala uzákonit registrované partnerství samostatným zákonem (návrh zákona o registrovaném partnerství). I druhý návrh neprošel. Skupina poslanců zamítnutý návrh dopracovala a znovu jej v roce 1999 postoupila ke schválení, návrh byl přijat a zařazen do diskuse, ve které setrval až do roku 2006, kdy byl po dramatických rozpravách přijat zákon, který určuje legislativní rámec homosexuality v České republice zákon 115/2006 Sb. Zákon o registrovaném partnerství, který upravuje trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví.

Zákon mimo jiné stanovuje i definici registrovaného partnerství v §1 říká, že jde o „*trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem*“. Dále zákon vymezuje povinnosti i práva partnerů, partneři mají v partnerství totožná práva i povinnosti, o společném soužití rozhodují oba partneři společně. Zákon umožňuje vzájemnou zastupitelnost partnerů v jejich běžných záležitostech i běžných plněních. Partneři mají k sobě navzájem i vyživovací povinnost. Vyživovací povinnost v registrovaném partnerství znamená, že pokud dojde ke zrušení partnerství a je v registrovaném partnerském svazku vyživovací povinnost partnerů k dětem, mají děti přednost před partnerem, pokud zde děti nejsou a partnerské soužití bylo zrušeno, může partner, který se není schopen sám živit požadovat od bývalého partnera přiměřené výživné, které mu zajistí stávající životní standard, který měl, nebo měla po dobu trvání partnerství.

Do registrovaného partnerského svazku mohou vstoupit plnoletí občané České republiky, kteří jsou způsobilí k právním úkonům, svobodní a nejsou v příbuzenském svazku. Obřad registrovaného partnerství probíhá na matričním úřadě po zapsání úplného a svobodného prohlášení. Zánik partnerství probíhá z rozhodnutí soudu nebo úmrtím jednoho partnera, partnerky.

Právní úprava registrované partnerství má oproti heterosexuálnímu manželství negativní aspekt v majetkoprávních záležitostech, které neupravuje, partneri nemají zákonné právo po sobě dědit, výjimkou je zanechání závěti u příslušného notáře, kdy je jeden z partnerů určen písemnou závětí závětním dědicem partnera.

Registrované partnerství není možné v České republice uzavřít církevním svazkem, není možná legální adopce dětí a ani umělé oplodnění.

Pokud je po uzavření registrovaného partnerství jeden nebo i oba partneri rodiči, zákon vymezuje povinnost zajistit řádný vývoj dítěte, které je mu svěřeno do péče tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví, tělesný i citový vývoj.

V zákoně o registrovaném partnerství 115/2006 Sb. jsou zakotveny veškeré potřeby homosexuálních jedinců na území ČR, stále prochází celou řadou diskusí, které mohou vést k případným novelizacím a rozpravám.

V současné době je aktuálním a diskutabilním tématem osvojení, adopce dětí homosexuálních párů.

(http://zakony-komentare.cz/aktualne/22.07.2016-c.-115-2006-sb.-zakon_registrovanem-partnerstvi.html)

Počínaje rokem 2006 vzniklo v České republice 2818 registrovaných partnerství, o zrušení partnerství dosud požádalo 401 párů, míra rozpadu tedy činí 14%. Procentuální ukazatel tedy vypovídá, že rozvodovost heterosexuálních manželství oproti registrovaným partnerstvím je podle Českého statistického úřadu podstatně vyšší, v roce 2016 činila 45%.

1.8 RODINA A JEJÍ PREFERENCE V PROCESU KONTEXTUALIZACE HARMONICKÉHO PSYCHOLOGICKÉHO VÝVOJE HOMOSEXUÁLNÍHO JEDINCE

"Rodina je jednou z nevyhnutelných podmínek štěstí" Lev Nikolajevič Tolstoj⁸

Sociologický slovník definuje rodinu jako skupinu osob, které spojuje manželství, pokrevní příbuzenství nebo adopce, které spolu tvoří jednu domácnost, a jejíž členové jsou ve vzájemné interakci. Rodinu tvoří manželé, rodiče, děti a sourozenci. Základní forma rodiny je složena z dospělých rodičů a jejich potomků. Manželé pocházejí z různých rodových linií a nejsou spolu v příbuzenském kontaktu, toto rodinné společenství nazýváme nukleární rodinou. (Jandourek, 2012, s. 194 – 195)

Rodina je součástí identity každého člověka, ovlivňuje jeho názory, postoje, vytváří komplex rozmanitých a při správné funkci stabilních interakcí, které jsou součástí specifického vztahu mezi konkrétními rodiči a dětmi. Každé rodinné soužití se odvíjí od určitých modelů a reflektuje mnoho vzorců, které jsou generacemi zakódovány do hierarchie rodových tradic. S narozením dítěte se z partnerů stávají rodiče, kteří jsou základním pilířem pro harmonický vývoj dítěte, a to v rovině somatické i psychické. Současné lékařské poznatky, prenatalní psychologie⁹ prokázaly, že psychický vývoj dítěte začíná již po oplodnění v období prenatalním, v odborných kruzích se diskutuje, že nejdůležitějších je prvních 14 dní od početí a následující tři měsíce, kdy se rozhoduje o optimálním vývoji plodu. Psychosociální pohoda matky, ale i otce, jejich vzájemné soužití

⁸ Lev Nikolajevič Tolstoj - ruský spisovatel a filozof, byl představitelem realismu.

⁹ Prenatální psychologie se zajímá o okolnosti početí, přirozený i patologický vývoj embrya a plodu, vnímání a komunikaci nenarozeného dítěte s okolím, možnosti stimulace psychonervového vývoje plodu, psychické změny i obtíže budoucích matek v těhotenství, roli otce a dalších osob. Novým trendem v psychologii je tzv. prenatalní bonding (attachment) v péči o dítě, který těhotným doporučuje, aby přiměřeným způsobem, dotykem, zpěvem i řečí s plodem komunikovaly a tím zesilovaly pevnost jejich vzájemné interakce. Je nutné minimalizovat nepřirozené, umělé a nezdůvodněné hyperaktivity. Zážitky a prožitky jedince v prenatalním období, při porodu i bezprostředně po porodu mohou mít určitý determinující vliv na jeho další psychosomatický vývoj. Je možné, že některé závady, poruchy či choroby dospělých i homosexualita mají svůj původ a příčiny právě v raných vývojových etapách či fázích. (Kohoutek, 2000).

porozumění, podpora se odráží na psychickém vývoji ještě nenarozeného jedince. Proces duševního i somatického vývoje je nejdůležitější do tří let věku dítěte a posléze prochází různými fázemi po celá další vývojová období v životě člověka.

Sdílení rodinných hodnot a vzorců harmonických i disharmonických, postoje k sexuální orientaci, sociální klima, konflikty v rodině, mezi rodiči, prarodiči, sourozenci se přímo i nepřímo integrují do podvědomí každého člověka a odtud se přenášejí do každodenních reakcí, vědomě i nevědomě.

Rodinné prostředí vytváří základy pro kladný i záporný potenciál v sebepřijetí každého jedince, zvláště pokud si člověk začne uvědomovat odlišnou sexuální orientaci, je pro jeho optimální psychický vývoj nezbytné harmonické prostředí, jistota a láska okolí.

1.9 DESKRIKCE PSYCHICKÝCH POTŘEB DÍTĚTE V KONTEXTU MATĚJČKA

Matějček (2004, s. 56) definuje pět základních psychických potřeb, které by měli rodiče, nebo vychovávající dítěti zajistit, aby mohlo dospět v sebevědomou a soběstačnou osobnost, vědomou si své jedinečnosti bez ohledu na sexuální orientaci.

- potřeba zdravých podnětů a přiměřené stimulace – centrální nervový systém je potřeba intenzivně v náležitém množství podněcovat, aby nedošlo ke stagnaci, ale vše směřovalo ke zdravému vývoji osobnosti,
- potřeba smysluplnosti a řádu ve věcech a vztazích – zajistit optimální podmínky pro učení nápodobou s cílem určitého řádu a smyslu daného počítku,
- potřeba životních jistot – zajištění této potřeby zamezuje úzkosti, zajišťuje pocit bezpečí a bezpodmínečného přijetí od milující osoby,
- potřeba pozitivní identity - uvědomění si sebe sama, svých hodnot a jedinečnosti, příslušnost k rodině i osvojení si hodnotových priorit a společenských rolí v celoživotní dráze i sexuální orientaci,
- existenciální potřeba – člověk si uvědomuje svou jedinečnou existenci od samého začátku do samého konce, pozitivní prosperity umožňují naplno prožívat současný životní čas, jejich ztráta navozuje frustraci a deprese. (Matějček, 2004, s. 56)

Individualita každého člověka prochází procesem vývoje a zrání, dochází ke změnám životních postojů a rolí, které člověk přejímá od rodiny, společenské skupiny, důležitých osob ve výchově, přátel a kamarádů. Při homosexuální orientaci jedince často dochází k potlačení sexuální orientace a ztotožnění se s představami „normality“ druhých, homosexualita existuje, ale pro jedince je tabu.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 CHARAKTERISTIKA EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ A CÍLE

Empirická část bakalářské práce byla konceptualizována využitím komplementárního přístupu šetření. V rámci smíšeného šetření kvalitativního a kvantitativního sběru dat, které koresponduje s předchozím textem a navazuje na analýzu odborné literatury několika renomovaných autorů, se předkládaná práce v empirické části zaměřuje na psychický vývoj homosexuálního jedince, především na mapování, sumarizaci a vyhodnocení postavení homosexuálů ve společnosti v rovině osobní, společenské a sociální. Na základě sběru dat i interakcemi s homosexuálními jedinci je empirická část práce zaměřena v kvalitativním šetření na interpretaci kazuistik (případových studiích) třech homosexuálů s cílem vymezit důležité momenty v jejich psychickém vývoji. V kvantitativním šetření se práce zaměřuje na sumarizaci a vyhodnocení získaných dat s cílem specifikovat pohled veřejnosti na homosexuální orientaci, následně obě šetření porovnat, lokalizovat a dosáhnout nejkompexnějších výsledků za účelem posílit symbiózu harmonických mezilidských vztahů.

Hlavním cílem šetřené bakalářské práce bylo provést deskripci aktuální problematiky homosexuálního jedince, především analyzovat jednotlivé stěžejní momenty v jeho psychickém vývoji, zjistit, jak se odlišnost projevuje v jednotlivých životních etapách psychického vývoje a posoudit, jak homosexuálové vnímají, prožívají a implementují jednotlivé životní etapy.

Dílčím cílem práce na základě přepisu konkrétní kazuistiky (případové studie) homosexuálů, bylo zjistit a porovnat životní standart člověka s odlišnou sexuální orientací a zjistit, jak vnímá jeho postavení ve společnosti.

Neméně důležitým cílem práce v kvantitativním šetření bylo porovnat postoje a názory širšího spektra veřejnosti na problematiku homosexuality.

2.2 METODY A METODIKA EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

Šetření bylo realizováno přibližně v průběhu jednoho roku, byly preferovány kvalitativní i kvantitativní metody šetření s cílem využít kombinace metod pro získání veškerých dostupných prostředků sběru dat pro dosažení strategických údajů, které přispějí ke konkretizaci problematiky psychického vývoje homosexuálního jedince.

Zvolenou metodou v kvalitativním šetření bylo interview individuální, které bylo realizováno formou fenomenologického, narativního, řízeného i neformálního stanoviska, dále interpretační metody s cílem získat co nejrelevantnější exploraci a popis příběhu. Pro zpracování dat byla použita metoda zakotvené teorie, otevřené a axiální kódování a sestavení stručných kazuistik tří homosexuálů.

Kvantitativní šetření bylo využito metody statické analýzy, sestaven dotazník, který byl anonymně distribuován širšímu spektru respondentů.

Kombinace metod byla preferována z důvodu dosažení relevantní validity šetřeného problému.

Směšené šetření probíhalo v etapách dvou časových horizontů, bylo využito smíšené metody pro zajištění širokého spektra dat.

Nejprve bylo provedeno kvalitativní šetření, které bylo realizováno formou rozhovorů i písemným projevem respondentů. Sběr dat pro interpretaci kvalitativního šetření byl uskutečněn při několika schůzkách s respondenty, následně byl zvolen přepis vyprávění jako svědectví, které demonstrovalo důležité životní okamžiky homosexuálů. Data pro sestavení kazuistik byla shromažďována v průběhu dvou let, kdy byla doplňována, segmentována, analyzována i odebírána na základě požadavků dotazovaných. Vzhledem k tomu, že se jednalo o citlivé, mnohdy intimní údaje, byl kladen důraz na sestavení anonymity případové studie, která vychází s etických norem, korektnosti a zachování důstojnosti dotazovaných. V počátku kvalitativního šetření bylo osloveno pět osob s odlišnou sexuální orientací, ale ve finální části šetření zůstaly jen tři respondenti, kteří byli ochotni akceptovat přepis pouze stručných kazuistik do bakalářské práce.

Ve druhé etapě kvantitativního šetření byl distribuován anonymní dotazník, který byl v tištěné formě náhodně rozdan různým věkovým skupinám. Sběr dat kvantitativního šetření byl realizován v období od listopadu 2017 do února 2018 převážně ve školních zařízeních, předáním rodinným příslušníkům, známým, zaměstnání i oslovením náhodných respondentům. V měsíci listopadu 2017 bylo rozdáno 75 tištěných verzí anonymního dotazníku, respondentům byla objasněna šetřená problematika a byl ponechán dostatečný čas na vyplnění. Ve školních zařízeních (SOŠ a SOU Sušice) byl dotazník učiteli Občanské výchovy, na vysoké škole osobně a ostatním respondentům náhodně. Zajištění 100%

návratnosti proběhlo jen při přímé interakci s respondenty, ostatní návratnost byla nízká, ze 75 dotazníků bylo sebráno 50, to znamená 66% návratnost. Struktura a relevantnost otázek byla před distribucí dotazníku testována rozhovory se spolužáky i homosexuály, kteří se zapojili do kvalitativního šetření, na základě vzájemných interakcí byly některé otázky upraveny a zapracovány názory i připomínky.

2.2.1 ÚKOLY KVALITATIVNÍHO ŠETŘENÍ

V přípravné fázi sběru dat byly sestaveny úkoly šetření, které byly zjišťovány v průběhu realizace, která probíhala u kvalitativního přístupu při rozhovorech s homosexuálními jedinci, u kvantitativního přístupu distribucí a následně sběrem anonymního dotazníku.

Kvalitativní šetření mělo stěžejní úkol sestavit kazuistiku s cílem konkretizovat psychický vývoj homosexuálního jedince a získat explicitní pohled na jeho rodinné zázemí, sociální i osobní přijetí. Případové studie byly zpracovány na základě přepisu rozhovorů s jednou ženou a dvěma muži. V přípravné části bylo předpokládáno, že v bakalářské práci budou interpretovány podrobné kazuistiky homosexuálních jedinců, ale během uskutečněných rozhovorů dotazovaní projevíli značnou zdrženlivost a uvedli limitující rozsah údajů pro zpracování životních příběhů.

2.2.2 ÚKOLY KVANTITATIVNÍHO ŠETŘENÍ

Kvantitativní šetření si kladlo za úkol zmapovat společenské postavení homosexuálů, řešilo dílčí následující úkoly:

- zjistit, jaký je názor veřejnosti na uzavírání sňatku homosexuálů (registrované partnerství),
- specifikovat vnímání veřejnosti konkrétní homosexuální dvojice,
- vyhodnotit názor veřejnosti na adopci dětí homosexuálních párů,
- determinovat názory na označení homosexuality jako duševní nemoci,
- získat informace o akceptaci homosexuality u svého potomka.

K sestavení úkolů kvalitativního šetření došlo na základě rozboru šetřeného vzorku respondentů, byla využita korelace statických technik, získat nejkompaktnější, nejspolehlivější a nejpřesnější výsledky s cílem posílit společenské postavení homosexuálů.

2.3 ANALÝZA VÝSLEDKŮ EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

Následující text bakalářské práce se zaměřuje na deskripci šetření a interpretaci získaných dat, které se podařilo znamenat v průběhu šetření. Kvalitativní šetření bylo koncipováno na exploraci a popis životních příběhů homosexuálů, u kvantitativního šetření byla použita statická analýza. Pro zajištění chronologického postupu nejprve budou interpretována data kvalitativního šetření, na která navazují analyzované odpovědi kvantitativního šetření s cílem porovnat vnímání homosexuálních jedinců a veřejnosti. Při sestavování analýzy výsledků empirického šetření vycházím především ze studia literatury (Hendl, 2016) preferuje v interpretaci smíšené postupy.

2.3.1 INTERPRETACE KVALITATIVNÍHO ŠETŘENÍ, PŘÍPADOVÉ STUDIE (KAZUISTIKY) HOMOSEXUÁLŮ

V průběhu kvalitativního šetření je interpretace životních příběhů jedinců popsána v průměrné korelaci a chybí podrobná kazuistika, která by poskytla detailní chronologii psychického vývoje homosexuálního jedince v kazuistickém pohledu charakteristiky jedince, rodinné anamnézy, osobní anamnézy, současného stavu, analýzy případu a návrhu intervencí. Při přepisování interview byl akceptován a respektován požadavek jedinců a kazuistiky jsou interpretovány ve stručné formě, každému participantu bylo položeno deset záměrně řazených stejných otázek s intencí zajistit kvalitní dotazování s možností porovnání šetřené problematiky. Pro zajištění schematického srovnání byly získané odpovědi doslovně interpretovány. Záznam byl generován se zřetelem na přehlednost, proto šetření každého konkrétního respondenta bylo označeno velkým písmenem a odpovědi na jednotlivé otázky jsou uvedeny společně z důvodu objektivního porovnání doslovné transkripce.

Respondentka A

Žena, vysokoškolsky vzdělaná, obor Ochrana bezpečnosti obyvatel, 29let trvale žijící v Plzni. Pochází z malého města. Rodiče se rozvedli, když jí byly 3 roky, ale přesto popisuje dětství i dospívání jako harmonické. Sourozence nemá. Dítě vyrůstalo převážně s matkou, se kterou prožívá skvělý vztah, s otcem se stýkala pravidelně o víkendech. Sexuální orientaci si uvědomila s nástupem puberty na střední škole. Rodiče i okolí orientaci akceptovalo, respondentka uvádí, že homosexualitu sama přijala jako přirozenou součást své osobnosti.

Respondent B

Muž, středoškolsky vzdělaný, 38 let, pracuje jako editor sociálních sítí v Praze. Dětství a dospívání prožil v malém hornickém městečku, v Rosicko - oslavanské uhelné pánvi, rodiče pracovali v dělnických profesích, má mladšího bratra. Dětství bylo problematické především pro výrazné zdravotní potíže, raději nechodil ven a nejvíce času věnoval četbě, televizi a počítači. V rodinném celkem harmonickém prostředí žil až do 22let, poté se odstěhoval do Brna, aby mohl nepozorovaně „objevovat nejen vlastní sexuální orientaci“. Navštěvoval gay podniky. Z Brna se odstěhoval do Prahy, kde žije dosud. Homosexualitu necítí jako něco, co by zásadně ovlivnilo jeho život.

Respondent C

Muž, vyučený keramický sochař, 27 let, nyní prodává v butiku. Dětství je harmonické jen díky babičce, u které vyrůstal, matku vnímá jako flegmatickou, otec alkoholik a nevěrník, má 6 nevlastních sourozenců se kterými se nestýká. Po smrti babičky ztráta životních jistot, s rodiči se nestýká. Lze předpokládat disharmonii a negativní vliv rodičů na psychický vývoj.

Aspekty psychického vývoje jedince monitorují otázky položené v rámci kvalitativního šetření, do textu práce jsou přeneseny literárním opisem, který zachovává dialekt respondentů, upravené jsou pouze pasáže, které vykazovaly jisté známky nekultivovanosti projevu.

Následující otázky mapují vývoj konkrétních homosexuálů s cílem přiblížit stěžejní momenty v životě člověka s jinou orientací, než je ve společnosti normalizována.

1) Kdy sis uvědomil/a svoji orientaci a po jak dlouhé době jsi ji přiznal/a?

Odpověď respondent A: „Cca v prvním ročníku na střední škole. Nepotřebovala jsem si nic přiznávat, prostě to tak bylo. I když jsem si občas říkala, jak to udělám dál, jestli nejsem divná a jak to vezme okolí.“

Odpověď respondent B: „První náznaky na střední (16) kdy jsem pochopil, že se mi chlapecké tělo líbí víc, držel jsem to ale v sobě. Ve 22 jsem přišel o panictví s holkou, poté jsem už projevoval zájem výhradně o kluky a úplně jsem se s tím srovnal asi o rok později.“

Odpověď respondent C: „Mám pocit, že to bylo už na druhém stupni ZŠ, ale dokud se mi líbily i holky tak sem nic neřešil, až do cca 18 sem měl partnerku a po roce a půl sem musel vztah ukončit z důvodu, že se mi už líbí jen kluci. Tak rok na to, jsem to všem přiznal.“

2) Jak reagovali tví blízcí na tvoji orientaci? Máš nějakou špatnou zkušenost?

Odpověď respondent A: „Blízcí byli všichni naprosto v pořádku. Jen nějaký ty srandy, ale kdo je nedělá. Zatím pozitivní přístup od všech.“

Odpověď respondent B: „Kamarádi až na jednu výjimku v pohodě, jedna slečna se se mnou přestala zcela bavit. Bratr mi řekl, že je to nemoc, rodiče potřebovali nějaký čas, ale s mým expřítelem jsme za nimi jezdili na návštěvy.“

Odpověď respondent C: „Poprvé jsem to řekl babičce a ta na to reagovala moc dobře. Ona sama měla zkušenost z mládí s pány, co nejsou na ženy, ale ti se nakonec i tak oženili a v to asi doufala i u mě. Když sem to řekl mé mamce, tak ta na to zareagovala mlčením. Měl jsem kolegyni, která nejprve reagovala tak, že jí to nevadí a poté se ukázalo, že se homosexuálů štítí.“

3) Je těžké najít si partnera/partnerku?

Odpověď respondent A: „Těžko odpovědět. Když máš okolo sebe ty správné lidi, tak je to jednoduché, ale když nemáš tak ne. Je mraky seznámek jak pro gaye, tak pro lesby, dost lidí to používá jako prostředek pro seznámení. Já nejsem zastánce seznamování skrz internet, ale určitě je to jednodušší.“

Odpověď respondent B: „*Díky online seznamkám a podnikům orientovaným na tuto klientelu asi ne. Ne každému tam ale jde o vztah. Zpočátku nešlo ani mě. Mám za sebou jeden vztah zhruba čtyři roční a nyní jsem s partnerem déle, takže tak nějak kolem 25 jsem začal brát vztahy vážně. Od té doby jsem taky nikdy partnera nepodvedl.*“

Odpověď respondent C: „*Občas někde zaslechnu, jak jsou homosexuálové promiskuitní... ..a bohužel je to pravda. Ze všech partnerů co jsem měl, mohu říct, že mi byli věrní max. dva a to do toho počítám i toho současného. Najít si partnera není těžké, ale udržet a vydržet s ním ano.*“

4) Stalo se ti někdy, že ses zamiloval/a do heterosexuálního muže/ženy? Realizoval jsi někdy sexuální vztah s heterosexuálním jedincem?

Odpověď respondent A: „*První otázka – NE. Druhá – ANO*“

Odpověď respondent B: „*Poprvé, kdy jsem cítil narůstající tlak okolí i rodiny (už máš holku) a objevoval jsem sexualitu obecně. Po prvním heterosexuálním vztahu, který trval asi 6 měsíců, jsem ale striktně na kluky.*“

Odpověď respondent C: „*Jestli myslíte lásku na první pohled, tak každý den, ale zamilovaný jsem byl pokaždé jen do kluka a pokaždé do nevěrné až na mého současného partnera.*“

5) Máš stálý vztah?

Odpověď respondent A: „*Ano*“

Odpověď respondent B: „*Ano. Jsem s o 11 let mladším partnerem a po jisté zkušenosti v minulosti je to vztah striktně monogamní. Neumím a ani se nechci dělit o partnera ani v posteli, ani nikde jinde.*“

Odpověď respondent C: „*Mám partnera o 11 let staršího, nikdy jsem asi nepotkal nikoho s komu bych věřil více.*“

6) Jak vnímáš pohled společnosti, když tě vidí s partnerem/partnerkou?

Odpověď respondent A: „*Upřímně je mi to úplně jedno, jak se společnost kouká, to není můj problém, ale jejich. A jak už jsem psala v otázce 2. Všichni jsou naprosto v klidu.*“

Odpověď respondent B: „*Neřeším to, protože mě to nezajímá. I když jsem vyrostl na vesnici, kde každého zajímá, co kde komu soused udělal a co si koupil nového, já tyhle věci absolutně*

neřeším. Nestydím se dát partnerovi ani pusu, ani ho chytit za ruku (stojí-li o to). Nestydím se za to, co jsem a pokud s tím má někdo problém, je to jeho problém.“

Odpověď respondent C: „Za partnera se nestydím. Jen nemám rád, když se dává moc najevo sexualita. Každý to má asi jinak, ale mě osobně nedělá dobře pohled na kohokoliv, kdo intimitu projevuje veřejně.“

7) Chtěl/a bys mít svatbu/registrované partnerství, nebo to pro tebe není důležité?

Odpověď respondent A: „Jasně svatbu bychom chtěli. Dokonce už ji máme i naplánovanou v hlavě.“

Odpověď respondent B: „Registrovat můžu pokladnu nebo psa. Já chci svatbu. Se všemi majetko-právními ujednáními jako má svatba (společné danění, dědění, údaje o partnerovi v nemocnici, možnost adopce).“

Odpověď respondent C: „Více by se mi líbila svatba a to nejen pro možnost svatby v kostele, ale také práv manželů a ne registrovaných partnerů. To vlastně nic neznamená.“

8) Chtěl/a bys mít v budoucnu děti?

Odpověď respondent A: „Ano“

Odpověď respondent B: „Ano, ale táhne mi na 40 a zákon, který by nám umožnil adoptovat dítě, neexistuje. Věřím, že bychom byli s přítelem dobří rodiče. A určitě bychom poskytli takovému dítě lepší zázemí, než jakého se mu dostane, pokud je v péči státu.“

Odpověď respondent C: „Ano chci hodně děti a mám takový pocit, že s partnerem bychom byli dobří rodiče.“

9) Jakou formou bys chtěl/a realizovat rodičovství?

Odpověď respondent A: „To je otázka, která se u nás doma pořád řeší. Nejdřív jsme rozhodnuté pro adopci a pak, že bude jedna těhotná. Takže nedokážu odpovědět.“

Odpověď respondent B: „Osobně netrvám na tom, že bych potřeboval rozmnožovat vlastní geny, takže možnost adopce zní fajn. Bohužel si u nás může dítě osvojit heterosexuální pár či jednotlivce, ale nikoliv registrovaný pár.“

Odpověď respondent C: „Pro mě je jasná volba adopce. Na světě je tolik dětí bez rodičů, co nikoho nemají.“

10) Jak vnímáš současné schválení novely zákona o adopci dítěte druhým rodičem? Sledoval/a jsi tuto kauzu a zajímal/a se o ni? Jaký je tvůj názor na tuhle problematiku?

Odpověď respondent A: „Vím, že se tato problematika řešila, ale že bych jí sledovala, to se nedá říct. Jediné co bylo trapné, bylo skandování od rádoby křesťanů, že je to proti přírodě. Místo toho, aby byli vděčný, že se o děti bez domova někdo postará a bude to někdo, kdo ho fakt bude mít rád. Jinak jsem rozhodně pro! Tak ještě abych nebyla,“

Odpověď respondent B: „Sledoval, ale nevidím důvod, proč by homosexuální pár nemohl osvojit i dítě z dětských domovů. ČR tam umísťuje velký počet dětí ve srovnání s okolními státy a nadále se pak o ně neumí náležitě postarat, takové děti to pak mají v životě dost těžké. Myslím, že s dvěma tatínky či maminkami by jim bylo lépe.“

Odpověď respondent C: „Bohužel zákonům vůbec nerozumím a v tomto se spoléhám na partnera.“

Data získaná kvalitativním šetřením potvrzují hypotézy Janošové i Matějčka, že harmonické rodinné zázemí je nezbytné pro optimální vývoj jedince. Lze předpokládat, že získaná data ukazují na základě empirické kognitivní metody, že založení harmonické rodiny i touha vychovávat děti je pro homosexuály stěžejní potřebou, aby bylo naplněno další životní období i smysluplnost života a je potřebné i pro další optimální psychický vývoj.

2.3.2 INTERPRETACE DAT KVANTITATIVNÍHO ŠETŘENÍ

Pro interpretaci dat kvantitativního šetření byl zvolen popis, tabulkové a grafické vyjádření. Řešeným úkolům je připojena rozprava odpovědí, aby bylo možno co nejvíce zhodnotit šetřený problém.

Předpokladem při rozdávání dotazníků bylo, že jsou předávány heterosexuálním probandům, tento předpoklad byl i potvrzen. Řádně vyplněné dotazníky odevzdalo 50 respondentů, 30 žen a 20 mužů ve věkovém rozmezí 15 -70 let, z nichž žádný nevedl homosexuální orientaci, pouze, že ve svém okolí jsou s homosexuálním jedincem v interakci. Celé znění dotazníku rekapituluje příloha č. 2.

První část dotazníku obsahovala faktografické údaje o respondentech s cílem získat objektivní data o sociálním prostředí respondentů, druhá část obsahovala 5 uzavřených otázek zaměřených na problematiku homosexuality s cílem monitorovat názory veřejnosti.

Celý dotazník byl koncipován s cílem, aby analyzovaný výsledek mohl být fakticky, odborně i chronologicky vyhodnocen.

Osloveným respondentům byl sdělen záměr šetření a předány přesné instrukce, na vyplňování byl ponechán dostatečný časový prostor. Od některých respondentů při sběru dotazníků proběhla i zpětná vazba, která byla podnětná a přinesla i další impulzy k šetřené problematice.

Následující interpretace je doplněna tabulkami, grafy a komentáři, které mapují názory respondentů. Nadpisy tabulek doslovně vystihují otázky dotazníků, aby byla docílena co nejlepší přehlednost šetřené problematiky.

2.3.2.1 Charakteristika šetřené skupiny respondentů

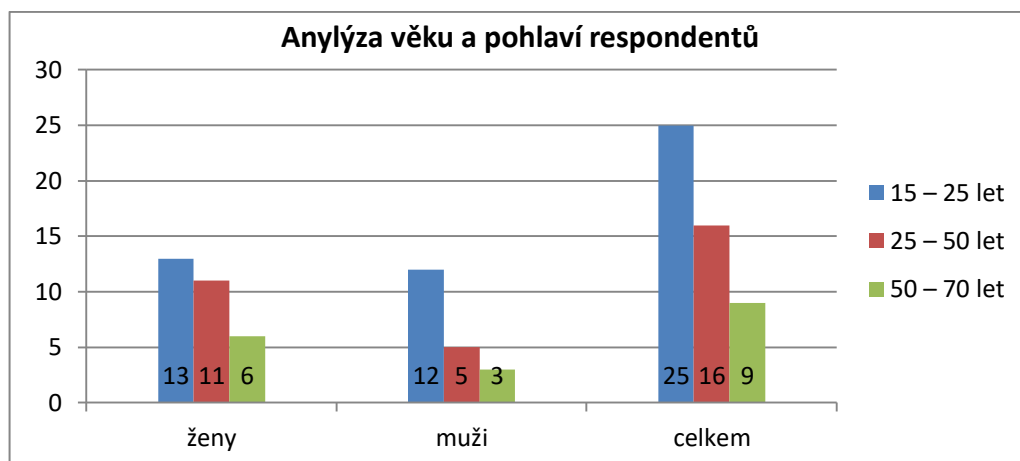
Obecnou, úvodní část dotazníků tvořily faktografické údaje, které analyzuje tabulka č. 1. Prezentovaná data reprezentují věk a pohlaví respondentů, aby bylo dosaženo zmapování podrobnějšího struktury sociálního klimatu šetřené skupiny respondentů. Rozdáno bylo 75 dotazníků, vráceno bylo 50. V šetření byly preferovány probandi všech věkových skupin.

Tabulka č. 1: Faktografické údaje: analýza respondentů podle věku a pohlaví

Tabulka č. 1

Faktografické údaje: věk a pohlaví respondentů			
Věk respondentů	15 – 25 let	25 – 50 let	50 – 70 let
ženy	13	11	6
muži	12	5	3
celkem	25	16	9

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 1

Tabulky a grafy č. 2 až 6 prezentují konkrétní odpovědi na otázky uvedené v předkládaném dotazníku, jsou doplněny i procentuálním zhodnocením šetřené problematiky pro dosažení přehlednosti.

Ke konkrétním úkolům kvantitativního šetření se vztahovaly následující otázky:

- 1) Je podle Vás v pořádku, že je povolen sňatek homosexuálů?
- 2) Vadí Vám pohled na homosexuální pár?
- 3) Přikláníte se k názoru, že je vhodné, aby homosexuální pár mohl adoptovat děti?
- 4) Dříve byla homosexualita označována jako duševní porucha, přikláníte se k tomuto názoru?
- 5) Akceptovali byste, kdyby Váš potomek byl homosexuál?

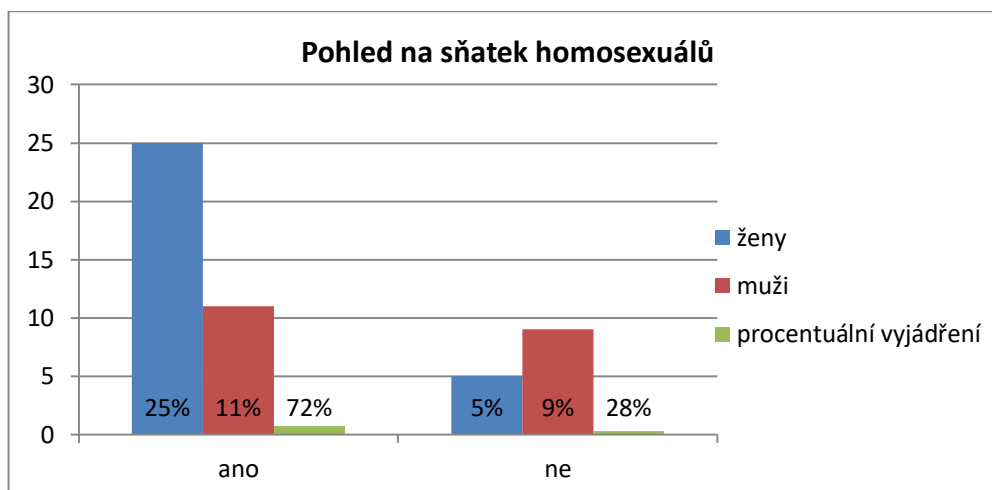
Data vztahující se k problematice homosexuality dokladuje následný rozbor získaných údajů. Pro docílení co nejvyššího kompendia kvantitativního šetření bylo zvoleno tabulkové a grafické zpracování. Číselné vyhodnocení je doplněno textem, který byl zredukován na podstatné údaje.

Tabulka č2: Pohled na sňatek homosexuálů

Tabulka č. 2

Je podle Vás v pořádku, že je povolen sňatek homosexuálů?			
	ženy	muži	procentuální vyjádření
ano	25	11	72%
ne	5	9	28%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 2

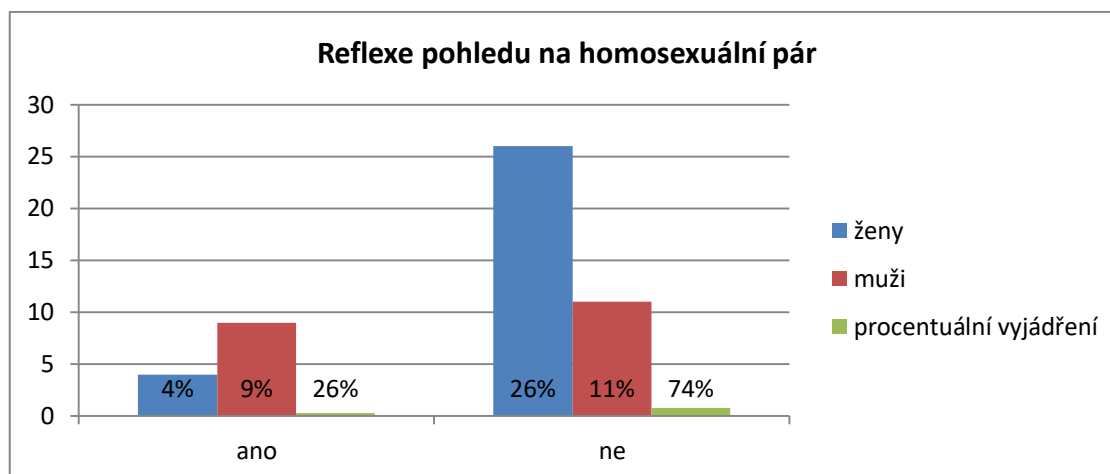
Sumarizace dat, která byly vyhodnoceny nad otázkou č. 1 dotazníkového šetření s respondenty, došlo k potvrzení poznatků odborné literatury Zvěřiny, Janošové, kteří podporují registrované partnerství homosexuálů a pokládají harmonický vztah dvou lidí za základ zdravého životního stylu i zdravé společnosti. Většina dotazovaných souhlasí s registrovaným partnerstvím i manželstvím homosexuálních párů, 72 % probandů souhlasí s partnerstvím homosexuálů, negativně se vyjádřilo 28% dotazovaných. Je patrné, že se pohled na rodinné soužití homosexuálů posunul pozitivním směrem. Ženy vykazují k vzájemnému soužití homosexuálních párů liberálnější přístup než muži.

Tabulka č. 3: Reflexe pohledu na homosexuální pár

Tabulka č. 3

Vadí Vám pohled na homosexuální pár?			
	ženy	muži	procentuální vyjádření
ano	4	9	26%
ne	26	11	74%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 3

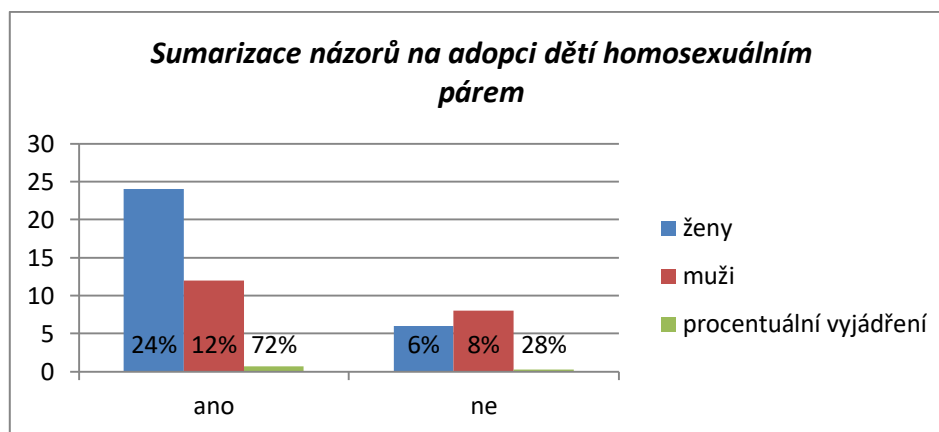
Druhá otázka dotazníků řešila pohled veřejnosti na přímou interakci při setkání s homosexuálním párem. Ve většině případů nevádí dotazovaným pohled na homosexuální pár, 74% nevidí žádný negativní aspekt projevů homosexuální orientace na veřejnosti, 26 % je nepříjemné dívat se na homosexuální pár. Některým respondentům, kteří odpověděli negativně, byla při odevzdání dotazníků položena doplňující otázka „*Co je vede k negativnímu postoji*“, především starší respondenti odpověděli, že je pohled na homosexuály pohoršuje, vidí ve veřejném projevu negativní dopad na děti, jeden respondent vyslovil obavu, že může jít o „*módní trend, který poškodí tradiční rodinné vazby*“. Odborná literatura Zvěřiny popisuje i možnost negativního pohledu jedince i v interakci, že on sám potlačuje svou orientaci, snaží se ji negovat a pohled na homosexuální pár mu ji připomíná, proto ji raději odsuzuje. Celková analýza druhé otázky potvrdila tolerantní pohled veřejnosti na problematiku homosexuality.

Tabulka č. 4: Sumarizace názorů na adopci dětí homosexuálním párem

Tabulka č. 4

Přikláníte se k názoru, že je vhodné, aby homosexuální pár adoptoval děti?			
	ženy	muži	procentuální vyjádření
ano	24	12	72%
ne	6	8	28%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 4

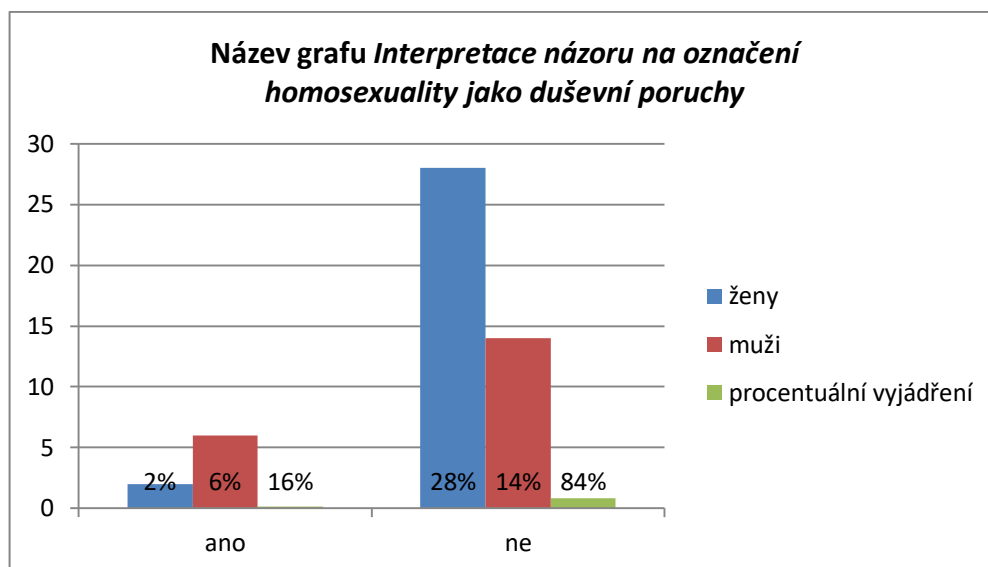
V současnosti je často diskutabilní otázkou problematika adopce dětí homosexuálním párem. V legislativě neustále dochází k různým rozpravám na základě různých iniciativy ze strany lidí jiné orientace. Matějček v řadě odborných publikací zaměřených na výchovu dětí popisuje pro optimální psychický vývoj jedince především harmonické láskyplné prostředí a nevidí důvod, proč by jej nemohl vytvořit homosexuální pár. Kladný názor na možnost adopce dětí homosexuály potvrdila i data sebraná v kvantitativním šetření 72% dotazovaných souhlasí, 28% se vyjádřilo nesouhlasně. Převahu kladných odpovědí vykazovaly ženy, muži jsou v názoru na adopci zdrženlivější.

Tabulka č. 5: Interpretace názoru na označení homosexuality jako duševní poruchy

Tabulka č. 5

Dříve byla homosexualita označována jako duševní porucha, přikláníte se k tomuto názoru?			
	ženy	muži	procentuální vyjádření
ano	2	6	16%
ne	28	14	84%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 5

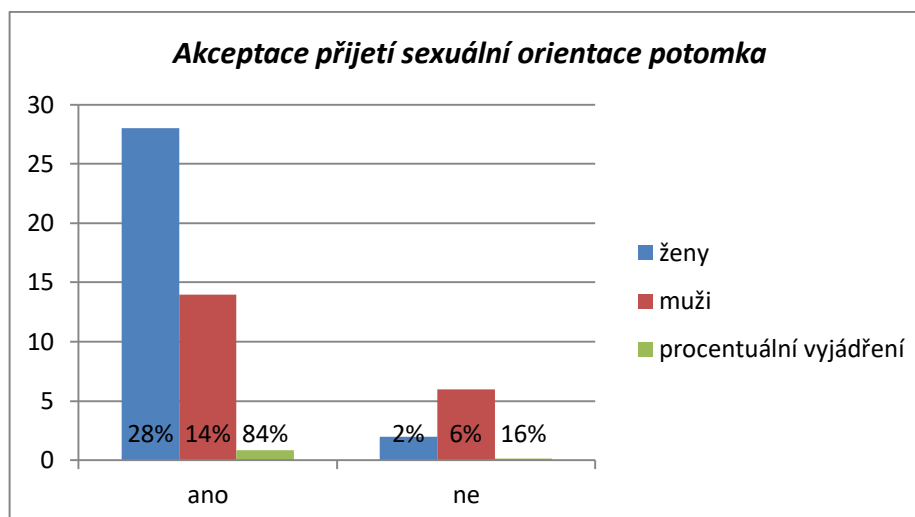
Otázka č. 4 " *Považujete homosexualitu za duševní poruchu*", směřovala k teoretické části práce, ve které je popisována dřívější klasifikace nemocí, kdy se v odborné veřejnosti rozporovalo a mnohdy ještě diskutuje, zda je homosexualita nemoc. Z výsledků šetření vyplynulo a bylo i překvapujícím zjištěním, že většina veřejnosti homosexualitu za duševní poruchu nepovažuje. Kladně odpovědělo pouze 16% všech dotázaných, z toho především muži, záporná odpověď byla získána od 84% dotázaných. Při rozhovorech s respondenty vyplynulo, že vnímání homosexuality jako nemoci je zakořeněn v rodinném vnímání celé sledované problematiky.

Tabulka č. 6: *Akceptace přijetí sexuální orientace potomka*

Tabulka č. 6

Akceptovali byste, kdyby Váš potomek byl homosexuál?			
	ženy	muži	procentuální vyjádření
ano	28	14	84%
ne	2	6	16%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 6

Reflexe otázky číslo 5 byla považována v celé sledované problematice stěžejní, směřovala přímo tématu bakalářské práce, neboť je prokazatelné, že přijetí orientace dítěte rodinou úzce souvisí s psychickým vývojem homosexuálního jedince. Z celkového počtu 50 probandů odpovědělo záporně pouze 8 dotazovaných, tedy 16%, ostatních 84%, 42 dotazovaných, by dokázalo akceptovat homosexualitu potomka. Dva respondenti doplnili dotazník o sdělení, že mají v rodině homosexuální dítě a přiznali, že jim určitou dobu trvalo, než dokázali překonat, že je jejich dítě homosexuál.

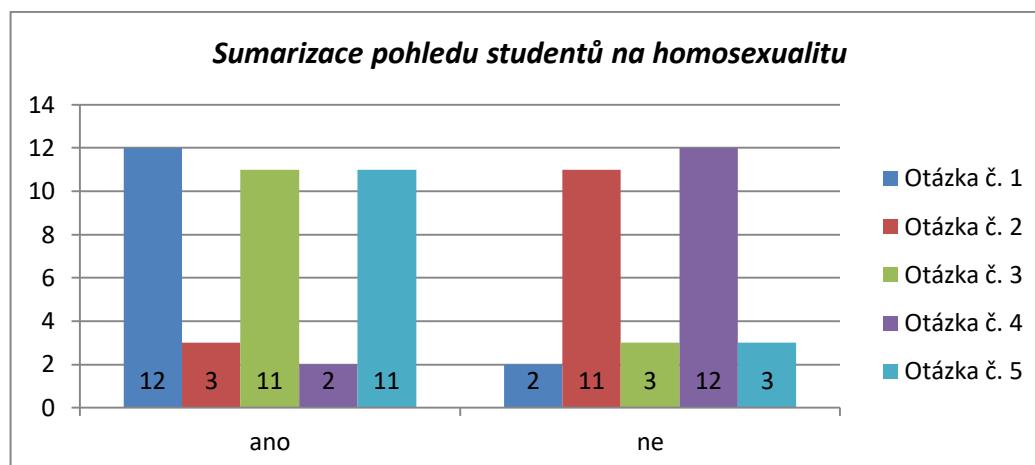
V závěru zpracování dat kvantitativního šetření byly zpracovány tabulky a grafy 7 až 10 s cílem poskytnou komplexní pohled na šetřenou problematiku, analyzovat přehledně všechny otázky i více specifikovat jednotlivé sociální skupiny respondentů.

Tabulka č. 7: Sumarizace pohledu studentů na homosexualitu

Tabulka č. 7

	Otázka č. 1	Otázka č. 2	Otázka č. 3	Otázka č. 4	Otázka č. 5
Ano	12	3	11	2	11
Ne	2	11	3	12	3

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 7

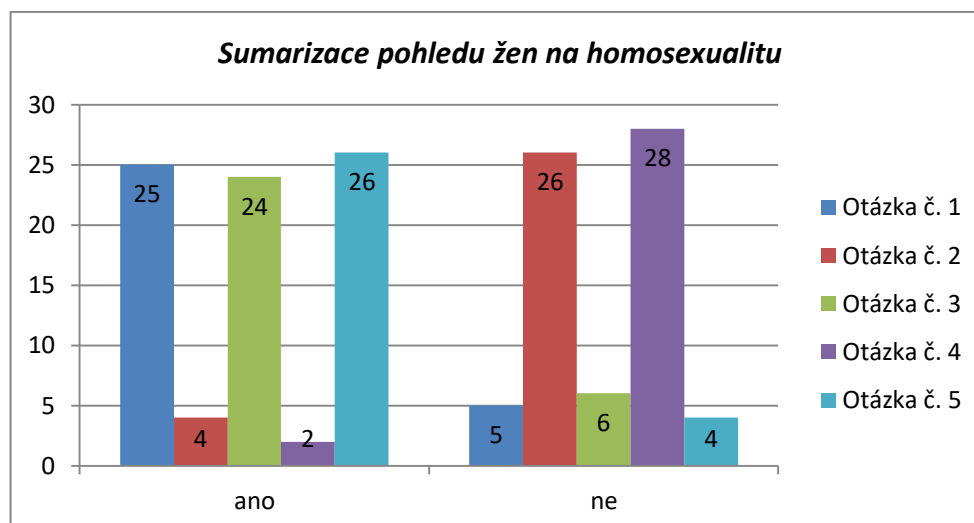
V současné době se často hovoří o morálním úpadku společnosti, jisté ztrátě lidskosti a rozvratu mezilidských vztahů i rodin. Mladým lidem je často vytýkána netolerance k menšinám, proto byla lokalizována v dotazníkovém šetření přímo skupina respondentů studentů. Z celkového počtu 50 dotazovaných bylo 14 studentů, dotazník vyplnilo 8 studentů SOŠ a SOU Sušice oboru Sociální činnost a Cestovní ruch a 6 vysokoškolských studentů, to je 28% dotazovaných. Z jejich odpovědí, které přehledně monitoruje graf č. 7, vyplývá, že v korelaci šetřených otázek zaujímají respondenti k problematice homosexuality tolerantní postoje.

Tabulka č. 8: Sumarizace pohledu žen na homosexualitu

Tabulka č. 8

	Otázka č. 1	Otázka č. 2	Otázka č. 3	Otázka č. 4	Otázka č. 5
ano	25	4	24	2	26
ne	5	26	6	28	4

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 8

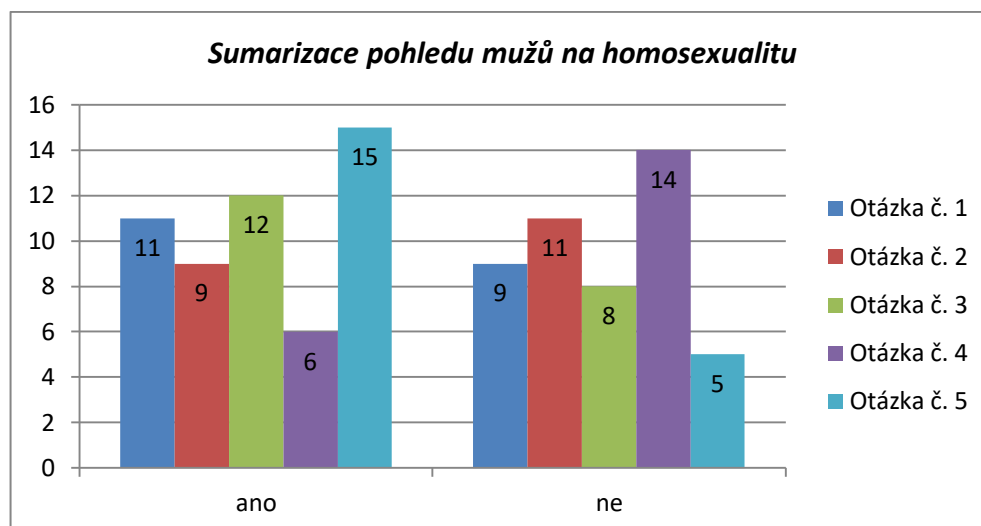
Tabulka a graf č. 8 poskytují detailní pohled názorů žen na šetřenou problematiku. Získaná data prokázala, že ženy jsou vstřícnější, dokážou více tolerovat homosexualitu i přijmout orientaci odlišnou orientaci potomka. Ženy v celkovém počtu dotazovaných tvořily dominantnější skupinu dotazovaných. Při kritické analýze sebraných dat došlo k potvrzení, že pohled žen je z hlediska statistické významnosti v námi sledovaném výběru, že ženy jsou k homosexualitě liberálnější a tento závěr je možné zobecnit na celou populaci žen v ČR.

Tabulka č. 9: Sumarizace pohledu mužů na homosexualitu

Tabulka č. 9

	Otázka č. 1	Otázka č. 2	Otázka č. 3	Otázka č. 4	Otázka č. 5
ano	11	9	12	6	15
ne	9	11	8	14	5

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 9

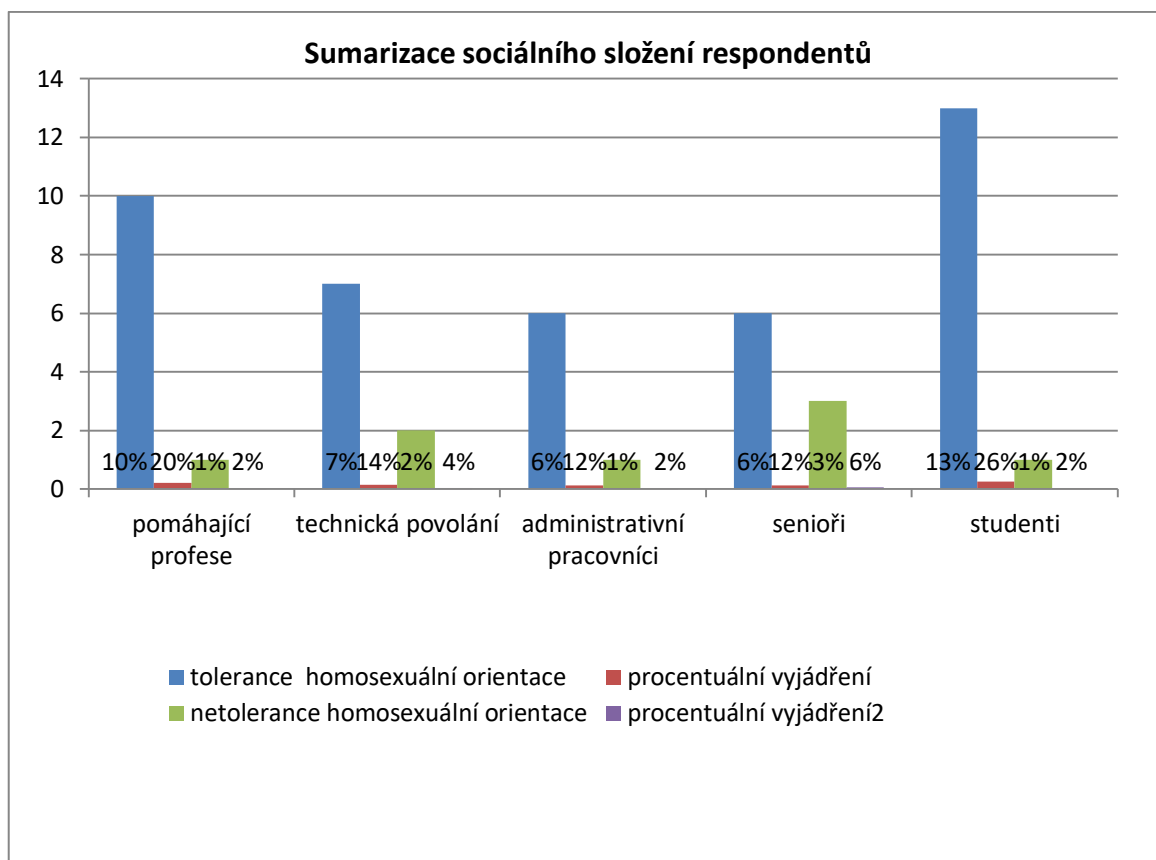
Tabulka a graf č. 9 interpretují názory mužů, z dosažených výsledků je patrné, že muži přistupují k vyjádření názorů na šetřenou problematiku zdrženlivě, i když můžeme konstatovat, že homosexualitu tolerovat i akceptují.

Tabulka č. 10: Sumarizace sociálního složení respondentů

Tabulka č. 10

sociální skupina	tolerance homosexuální orientace	procentuální vyjádření	netolerance homosexuální orientace	procentuální vyjádření
pomáhající profese (učitelé, sociální pracovníci, lékaři, zdravotní sestry)	10	20%	1	2%
technická povolání	7	14%	2	4%
administrativní pracovníci	6	12%	1	2%
senioři	6	12%	3	6%
studenti	13	26%	1	2%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 10

Závěrečná tabulka šetření analyzuje hierarchii pohledů respondentů na problematiku homosexuality. Výsledky potvrdily, že současná společnost je k homosexualitě tolerantní oproti generaci dříve narozených. Nejvyšší procento netolerance 6% vyšlo u seniorů, 4% netolerance reflektovalo 4% pracovníků v technických povoláních. Dotázaní, kteří měli vyšší vzdělání, přistupovali k problematice tolerantně. V šetřené problematice bylo sebráno jen 50 dotazníků, proto lze získaný výsledek považovat spíše za nereprezentativní, pouze jako orientační ukazatel.

Pokud bychom chtěli stanovit statistickou významnost, je patrná pravděpodobnost, že daná statistika v pozorování nevznikla náhodně. Typicky se výsledky berou vzhledem k malým pravděpodobnostem 0.1, 0.05 nebo 0.01. V předkládané práci jsou interpretovány pouze shrnující tabulky v jednotlivých otázkách, pro korelační analýzu by bylo potřeba mít párové pozorování, čili dvě (nebo více) pozorování pro jednotlivého respondenta. Data v bakalářské práci byla získána dotazníkovým šetřením, pro korelaci byly srovnány odpovědi na jednotlivé otázky (data respondentů) ve sloupcích a odpovědi jednotlivých respondentů

v řádcích s cílem měřit toleranci homosexuality vzhledem k věku respondenta, čili se očekávala negativní korelace, čím starší respondent, tím méně tolerantní. Jelikož v šetření je poměrně málo respondentů výsledky nemají přesnou vypovídající hodnotu jako u velkých šetření v populaci. Naměřená hodnota vznikla z nezávislých veličin tj. pravděpodobnost, že by ve skutečnosti věk respondenta nebyl nijak určující pro toleranci homosexuality, a přesto se naměřila specifická korelace. Čím menší je výsledná pravděpodobnost, tím větší je signifikance.

Při porovnání pohledu mužů a žen na problematiku homosexuality došlo při statistickém zhodnocení k potvrzení předpokládaného výsledku, že ženy mají k přijetí homosexuality liberálnější postoj i toleranci. Sumarizace výsledků a syntéza dat prokázala, že 86% dotazovaných žen toleruje homosexualitu a bere ji jako součást sociálně-kulturního klimatu společnosti. Muži zkoumané skupiny vykazovali toleranci v 60%. Statistické zhodnocení je vyjádřeno na základě sumarizace a třídění získaných dat při analýze jednotlivých odpovědí na konkrétní otázky. Při segmentaci tolerance věkových skupin získaná data připisují gerontologické skupině dotazovaných menší toleranci homosexuality oproti mladé a střední generaci.

Vzhledem k nízkému počtu seniorů v celkové šetřené skupině se jedná o výsledek statisticky obtížně zhodnotitelný a neprůhledný, spíše lze konstatovat, že explanace výsledku vychází ze společenského předpokladu, že starší generace stále vnímá homosexualitu jako patologický jev společnosti.

Pro stanovení ekvivalentní hodnoty získaných poznatků bylo potřeba interpretovat i šetření, které obsahuje reprezentativní počet respondentů. Časopis Instinkt v čísle 12/XVII březen 2018 uvedl následující údaje, které lze považovat za relevantní k otázkám šetřené problematiky. Uveřejněné šetření je interpretováno v přesném opisu.

Tabulka č. 11 : Interpretace názoru veřejnosti, výzkum NMS Market Research, červenec 2016

Tabulka č. 11

Češi podporují (v %) právo homosexuálů	2005		2007		2009		2011		2013		2015		2017	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	Ne
uzavřít registrované partnerství	61	30	69	24	73	23	72	23	72	23	74	22	76	19
uzavřít manželství	38	51	36	57	47	46	45	48	51	44	49	44	52	41
osvojit si společně dítě	19	70	22	67	27	63	33	59	34	57	44	49	51	40
osvojit si dítě svého partnera	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	59	33	68	24

Zdroj: časopis *Instinkt*, číslo 12/XVII 15. března 2018, s. 27

Výzkum z roku 2016 potvrdil, že v současné době je veřejnost k homosexualitě tolerantnější, než tomu bylo v minulém století. Z celkového počtu respondentů oslovených výzkumem NMS souhlasilo se sňatkem homosexuálů 29 % dotazovaných a 38 % spíše souhlasilo, vyšel tedy konečný výsledek 67 %, což představuje téměř shodné procento odpovědí s respondenty oslovenými v průběhu šetření bakalářské práce, zde se souhlasně vyjádřilo 72 % dotazovaných.

V zahraničí je také problematika homosexuality bezesporu diskutována, bohužel je značně obtížné sehnat odpovídající odbornou literaturu, z dostupných zdrojů cituji pouze základní údaje důležité fakta. Francie byla první zemí, která v roce 1791 dekriminalizuje homosexualitu.

Stěžejní událostí, díky níž se problematika homosexuality veřejně diskutuje, je smrt Bobbyho Griffitha, který se narodil do silně náboženské rodiny, byl nešťastný a bál se přiznat, že je gay a roku 1983 spáchal sebevraždu, podle jeho životního příběhu byl natočen film *Modlitby za Bobbyho*. Film rozvířil veřejné mínění a do značné míry dal impuls, aby byla Homosexualita vyškrtuta ze seznamu sexuálních nemocí. V ČR je homosexualita dekriminalizována v roce 1961, následovali další země a zatím nejpozději se přidala v roce 2001 Čína. Zarážející je skutečnost, že homosexuální vztahy nejsou dodnes povoleny v téměř polovině států USA. (Nová, 2017, nepublikované přednášky)

V časopise Instinkt Filip Saiver uvádí, že manželství pro gaye a lesby je uzákoněno v šestadvaceti zemích světa. První bylo Nizozemsko v roce 2001. Od příštího roku uvažuje o legalizaci manželství pro homosexuály Rakousko. V České republice se ve věci možnosti uzavírat manželství homosexuálů angažuje platforma „*Jsme fér*“, která sbírá podpisy pro petici za uzavření manželství homosexuálů a do 1. května chce mít 50 tisíc podpisů a předat je zákonodárcům.

3 SHRNUTÍ A DISKUSE

V předkládané bakalářské práci Psychický vývoj homosexuálního jedince bylo využito kvalitativního a kvantitativního šetření s cílem analyzovat přijetí homosexuálního jedince v osobní i společenské rovině.

Jednotlivé skupiny respondentů měly relativně malý počet dotazovaných, proto závěry šetření není možné zobecnit pro široké veřejné mínění. V práci bylo řešeno několik otázek monitorujících aktuální postoj jednotlivce i veřejnosti k homosexualitě.

Prvořadý důraz v kvalitativním šetření byl kladen na psychický vývoj homosexuálního jedince, kazuistická šetření potvrdila tvrzení odborné literatury Janošové, Matějčka i Zvěřiny, že harmonické, akceptující, chápající rodinné zázemí má vliv na celkový psychosociální vývoj člověka bez ohledu na jeho sexuální orientaci. Pokud sledujeme životní příběh homosexuála, je bezpodmínečná akceptace jeho orientace blízkým okolím stěžejní pro zdravý vývoj osobnosti člověka, který je veřejností mnohdy považován za abnormálního. V kvalitativním šetření byly interpretovány odpovědi jedné lesbické ženy a dvou gayů, kteří byli ochotni zodpovědět otázky týkající se stěžejní problematiky šetření. Získané odpovědi byly selektovány s cílem analyzovat nejupravděpodobnější výsledek, který by měl odpovídající hodnotu. Bylo potvrzeno, že u homosexuálních jedinců je nejdůležitější rodinné zázemí a podpora blízkých i sebpřijetí své vlastní orientace.

Kvantitativní šetření bylo realizováno s cílem zjistit, jak vnímá veřejnost homosexualitu, zda respektuje potřebu homosexuálů legislativně legitimovat své partnerství a zda je ochotna podpořit adopci dětí homosexuály. Při vyhodnocení dat došlo v rámci šetření k potvrzení názorů celé řady odborných autorů, že homosexualita je diskutabilní téma, stále abstinují ucelené legislativní rámce, které by přispěly k celkové pohodě menšinové skupiny homosexuálních občanů. Pozitivním aspektem ve sledované problematice v průběhu deskripce i analýze dat bylo zjištění, že veřejnost akceptuje homosexualitu a ve většině případů ji nevnímá jako nemoc, jak potvrdilo 84 % respondentů. Za překvapující lze považovat i výsledek šetření monitorující názory na adopci dětí homosexuálním párem, souhlasně se vyjádřilo 72 % dotazovaných.

V kvalitativním výzkumu při formálním šetření získané výsledky vyjádřily obecné tvrzení, že homosexualita je veřejností akceptována 3/4 dotazovaných a vztahy veřejnosti

a homosexuálů se v reálném světě zlepšují. Data získaná šetřením dále naznačila, že gerontologická populace je k homosexualitě méně tolerantní a vykazuje limitní hranice v přijetí u 1/3 dotázaných seniorů.

Kombinace metod kvalitativního a kvantitativního výzkumu se potvrdila v šetřené problematice jako výhodná strategie pro dosažení autentického výsledku, který monitoruje problematiku homosexuality v ČR.

Problém spatřuji v tom, že odborná literatura popisuje zahraniční postoje k homosexualitě pouze okrajově, odkazy nalézáme u Slovenských autorů například Spencera, čerpat jde omezeně i z internetových zdrojů.

4 ZÁVĚR

Bakalářská práce "Psychický vývoj homosexuálního jedince" byla zaměřena na problematiku sexuální orientace jedince. Cílem práce bylo prokázat vliv okolí na psychický vývoj jedince a vymezit stěžejní momenty v sebepřijetí homosexuality.

První část práce je zaměřena na interpretaci poznatků odborné literatury několika autorů, které jsou v souladu se šetřenou problematikou, poskytují nezbytné znalosti a ve svých tezích vykazují v diskutované problematice téměř jednotný názor.

Další část práce mapovala problematiku homosexuality na základě kvalitativního a kvantitativního šetření, získaná data byla interpretována s cílem poskytnout reálný a ucelený pohled na potřeby homosexuálního jedince, zdůrazňovala možnost implementace potřebné legislativy s cílem zajistit veškeré podmínky pro harmonický psychický vývoj homosexuála.

V jednotlivých etapách sběru dat byl preferován citlivý individuální přístup k respondentům, byla respektována jedinečnost a důstojnost člověka, který je částí společnosti stále vnímán jako odlišný a i v legislativním pohledu nemá zajištěny stejná práva jako heterosexuál.

Na základě vyhodnocení sebraných dat a při analýze objektivních skutečností lze konstatovat, že moderní doba přináší i liberálnější pohled na homosexualitu. Z důvodu malého počtu respondentů nelze však přímo konstatovat, že by šlo o pochopení a přijetí homosexuality, diskutabilní je, zda se nejedná o celkový trend dnešní doby, který se projevuje nezájmem okolí o druhého, částečné odlidštění i jistém úpadku morálních a etických pravidel v mezilidských vztazích.

Stěžejní cíl bakalářské práce vymezení psychického vývoje homosexuálního jedince byl reflektován ve dvou rozměrech. První vlastní interakcí konkrétního homosexuála, který v interpretovaných kazuistikách a odpovědích na položené otázky potvrdil, že pokud je jedinec plně akceptován, bezpodmínečně přijat, minimalizují se stresové a frustrující momenty, nic nebrání zdravému vývoji jeho osobnosti.

Kvantitativní šetření od náhodných heterosexuálních respondentů potvrdilo předpoklad, že celospolečenské přijetí a plnohodnotná integrace do platné legislativy,

posílení společenského klimatu a minimalizace negativních stigmat homosexuality, přispívají k pozitivnímu a optimálnímu psychickému vývoji homosexuála. Obě šetření potvrdila, že pokud bude zajištěna od dětství symbióza rodinných, sociálních, společenských i legislativních podmínek, nic nebrání zdravému rozvoji jedince s jakoukoliv orientací. Důležitá v každém vztahu je především láska, kterou přijmeme - li jako dar, bez ohledu na sexuální orientaci, bude lépe zajištěna sociální pozice lidí s odlišnou sexuální orientací. List Pavla Korintským říká: „*Láska je trpělivá, je laskavá, láska nezávidí, láska se nevychloubá ani nepovyšuje; není hrubá, nehledá svůj prospěch, není vznětlivá, nepočítá křivdy, není škodolibá, ale raduje se z pravdy; všechno snáší, všemu věří, vždycky doufá, všechno vydrží*“. Budou - li tato slova pro každého platná v každém vztahu, bude při vzájemných interakcích zajištěna podstata pro optimální psychický vývoj homosexuálního jedince. Ztotožní-li se jedinec se svou orientací, může přijmout i orientaci druhého bez zkresleného pohledu, nebo zvyklostních norem. S vývojem společnosti se jistě změní i pohled na homosexualitu.

RESUMÉ

Bakalářská práce "Psychický vývoj homosexuálního jedince", je zaměřena na problematiku sexuální orientace jedince, homosexualitu. Poukazuje na nezbytnost spolupráce rodiny, okolí a společnosti, zdůrazňuje pozitiva v sebepřijetí jedince s odlišnou orientací. Definuje specifika rozdílného pohledu společnosti, etiologii homosexuality, jednotlivé etapy psychického vývoje jedinců, kterými homosexuální člověk prochází.

Metodou kvalitativního šetření jsou stručné případové studie, které demonstrují zlomové okamžiky v životě homosexuálů, popisují sebepřijetí, interakce s okolím i celospolečenské klima. Metodou kvantitativního šetření je dotazník, který je sestaven s cílem zjistit, jak vnímá homosexualitu společnost. Dotazníky jsou vyhodnoceny a zpracovány tabulkovým řešením, grafickým vyjádřením a písemným popisem.

Prvořadým cílem práce je provést podrobnou analýzu psychického vývoje homosexuálního jedince, přispět k liberálnímu, objektivnímu pohledu na problematiku homosexuality s cílem zmírnit negativní názory veřejnosti na člověka s odlišnou sexuální orientací.

Klíčová slova: homosexualita, psychický vývoj, jedinec

Summary

Bachelor thesis "The psychological evolution of a homosexual individual" focuses on the issue of sexual orientation of an individual, homosexuality. It points out the need for family, friends, other people and the whole society to co-operate, emphasizing the positives of self-acceptance of an individual with a different orientation. It defines the specifics of the different attitude of society, the etiology of homosexuality, the individual stages of the psychological development of the individuals through which the homosexual person passes.

The qualitative survey methods are brief case studies demonstrating breakthrough moments in the life of gay men, describing self-acceptance, interaction with the environment, and the social climate. The quantitative survey method is a questionnaire

designed to find out how society perceives homosexuality. Questionnaires are evaluated and presented in the forms of tables, graphs and written descriptions. The primary goal of the thesis is to analyse the psychological development of a homosexual individual, to contribute to a liberal, objective view of the issue of homosexuality in order to alleviate the negative opinions of the public on a person with a different sexual orientation.

Keywords: homosexuality, psychological development, individual

SEZNAM LITERATURY

- ATKINSONOVÁ, Rita. a kol. *Psychologie*. Praha: Portál, s. r. o., 2003. ISBN 80-7178-640-3.
- BRZEK, Antonín., PONDĚLÍČKOVÁ – MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.
- DIDEROT, Denis a kol. *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*, Praha: Diderot, 1999. ISBN 80-902555-2-3, 80-902723-0-4
- HAJNOVÁ, Růžena., NOVÁK, Tomáš., CAPPONI, Věra. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994. ISBN 80-7169-115-1.
- HARTL, Pavel., HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, s. r. o., 2004. Vyd. 1. ISBN 80-7178-303- X.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. Vyd.1. ISBN 80-7367-040-2.
- HIML, Pavel a kol. „Miluji tvory svého pohlaví“, *Homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0876-7.
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita, vývoj a úskalí*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2284-9.
- JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů*. Praha: Grada, 2012. Vyd. 1. ISBN 978-80-247-2679-2.
- KERN, Hans. *Přehled psychologie*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-426-5.
- KOHOUTEK, Rudolf. *Psychologie práce a řízení*. Brno: CERM, 2000, ISBN 80-214-1552-5.
- KREJČÍŘOVÁ, Dana. – LANGMEIER, Josef. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2007. ISBN 80-247-1284-9.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0870-1.

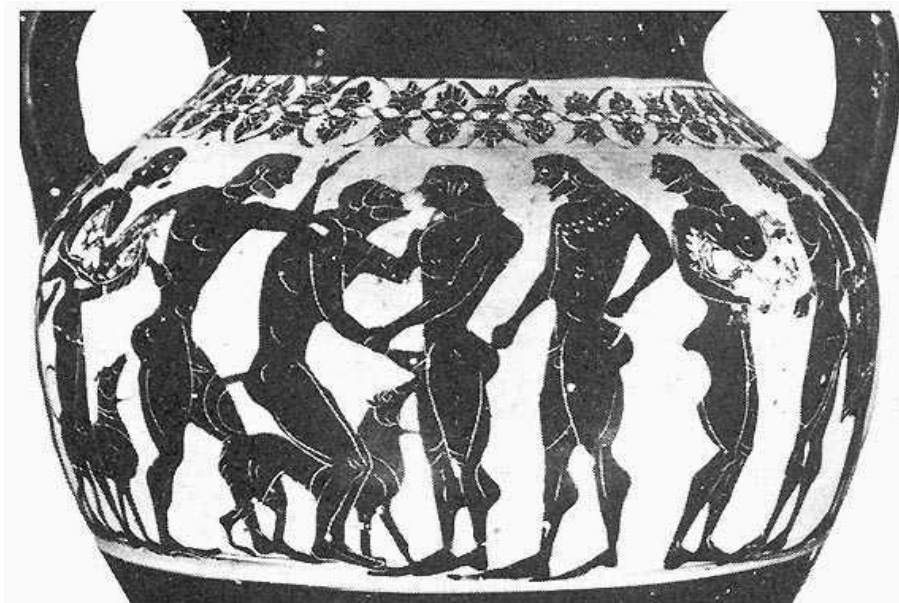
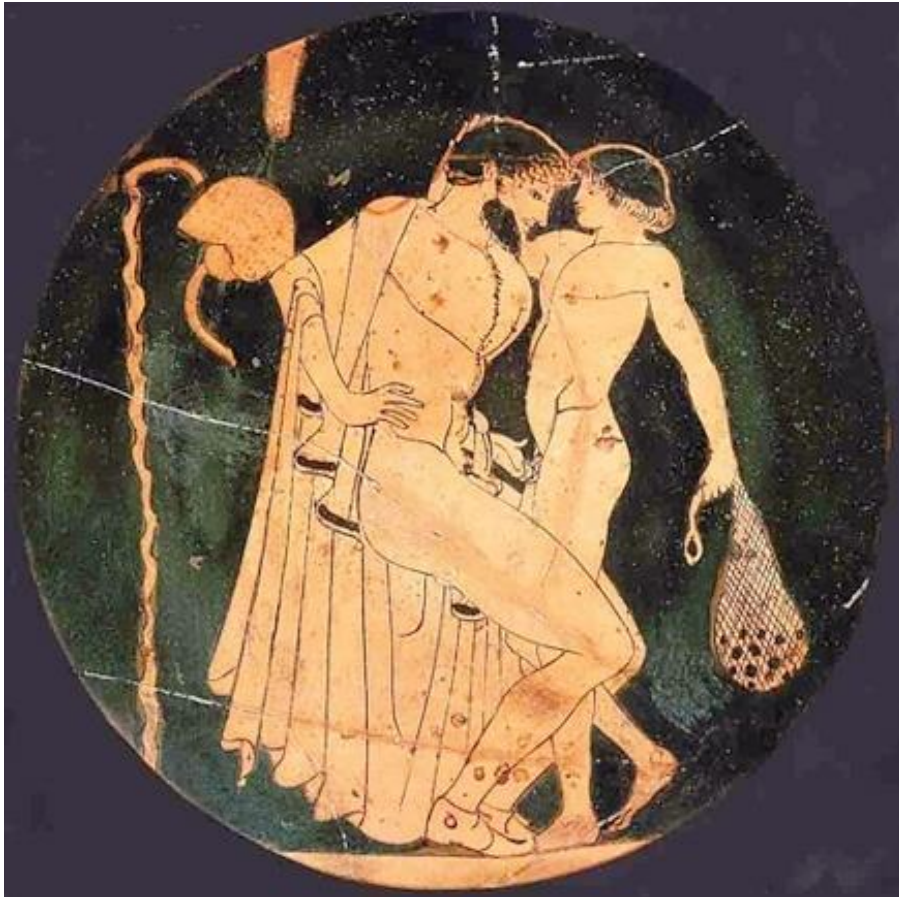
- MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. Vyd.1. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. Vyd.1. ISBN 80-7367-002-X.
- MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Sociální služby*. Praha: Portál, 2007. Vyd. 1. ISBN 978-80-7367-310-9.
- MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd.1. Praha: Portál, ISBN 978-80-262-0366-7.
- PAVANEL, Jane. *Kniha o sexu: abeceda pro lepší milování*. Praha: Egmont, 2002. ISBN 80-7186-810-8.
- PALÁN, Zdeněk. *Lidské zdroje, výkladový slovník*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0950-7.
- SEIDL, Jan a kol. *Od žaláře k oltáři – emancipace homosexuality v českých zemích*. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-585-6.
- SPENCER, Colin. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: Slovart, 1995. ISBN 80-7145-302-1.
- STOTT, John R.W. *Homosexuální partnerství*. Praha: Návrat domů, 2000. ISBN 80-85495-90-2.
- VANIER, Jean. *Otázky na kterých v životě záleží*. Brno: Cesta, 2015. Vyd. 1. ISBN 978-80-7295-213-7.
- VYMĚTAL, Jan. *Speciální psychoterapie*. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 2000. ISBN 80-86123-15-4.
- ZVĚŘINA, Jaroslav.: *Lékařská sexuologie*. Jinočany, H&H 1991, ISBN 80-85467-04-6.
- ZVĚŘINA, Jaroslav.: *Sexuologie (nejen pro lékaře)*. 1. vyd. Brno: AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, s.r.o., 2003. 287 s. ISBN 80-7504-264-5.
- ZAMAROVSKÝ, Vojtěch. *Na počátku byl Sumer*. Vyd.1. Praha: Mladá fronta, nakladatelství ČSM, edice Kolumbus. ISBN 23-113-66

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1 Faktografické údaje: analýza respondentů podle věku a pohlaví	25
Tabulka č. 2 Pohled na sňatek homosexuálů	27
Tabulka č. 3 Reflexe pohledu na homosexuální pár	27
Tabulka č. 4 Názory na adopci dětí homosexuálním párem	28
Tabulka č. 5 Názory na označení homosexuality jako duševní poruchy	29
Tabulka č. 6 Akceptace přijetí sexuální orientace potomka	30
Tabulka č. 7 Sumarizace pohledu studentů na homosexualitu	31
Tabulka č. 8 Sumarizace pohledu žen na homosexualitu	32
Tabulka č. 9 Sumarizace pohledu mužů na homosexualitu	33
Tabulka č. 10 Sumarizace sociálního složení respondentů	34
Tabulka č. 11 Výzkum NMS Market Research	37
Graf č. 1 Analýza věku a pohlaví respondentů	26
Graf č. 2 Pohled na sňatek homosexuálů	27
Graf č. 3 Reflexe pohledu na homosexuální pár	28
Graf č. 4 Názory na adopci dětí homosexuálním párem	29
Graf č. 5 Názory na označení homosexuality jako duševní poruchy	30
Graf č. 6 Akceptace přijetí sexuální orientace potomka	31
Graf č. 7 Sumarizace pohledu studentů na homosexualitu	32
Graf č. 8 Sumarizace pohledu žen na homosexualitu	33
Graf č. 9 Sumarizace pohledu mužů na homosexualitu	34
Graf č. 10 Sumarizace sociálního složení respondentů	35

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Antické výjevy homosexuality v umění

Zdroj: <http://www.antickysvet.cz/26124n-homosexualita-v-antickem-recku>

Příloha č. 2: Plné znění předkládaného dotazníku

Milé dámy a pánové vážení respondenti. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění předkládaného anonymního dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro šetření bakalářské práce, která se zaměřuje na téma: Homosexualita a její chápání v současném světě.

Prosím o zakroužkování odpovědi, kterou preferujete. Vašimi odpověďmi budou zpracovány a se získanými daty bude pracováno citlivě budou považovány jako důvěrné informace. Vyhodnocení proběhne anonymně a získané data budou použita pouze pro odborné účely.

Velice děkuji za Váš čas, který věnujete vyplnění dotazníku.

Faktografické údaje:

Pohlaví: žena muž

Věk:

Otázky vztahující se k problematice homosexuality:

1) Je podle vás v pořádku, že je povolen sňatek homosexuálů?

a) ano

b) ne

2) Vadí vám pohled na homosexuální pár?

a) ano

b) ne

3) Přikláníte se k názoru, že je vhodné, aby homosexuální pár mohl adoptovat děti?

a) ano

b) ne

4) Dříve byla homosexualita označována jako duševní porucha, přikláníte se k tomuto názoru?

a) ano

b) ne

4) Akceptovali byste, kdyby váš potomek byl homosexuál?

a) ano

b) ne

Velice děkuji za Vaši ochotu, vstřícnost a čas, jenž jste věnovali mému dotazníku. Vážím Vašich názorů, které jistě najdou uplatnění v mé bakalářské práci.

Jana Kohoutová, studentka Západočeské univerzity v Plzni, pedagogické fakulty.